
Strateginen sopimus 2019, Kaupunginjohtajan toimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallituksessa on konsernijaosto ja kaupunkikehitysjaosto.

Konsernijaoston tehtävänä on huolehtia keskitetyistä palveluista, joita ei ole annettu kaupunginhallituksen, lauta- tai johtokuntien tehtäväksi sekä konserniohjauksen kehittämisestä ja niiden yhtiöiden, osuuskuntien ja yhdistysten sekä säätiöiden omistajaohjauksesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kaupunkikehitysjaoston tehtävänä on kaupungin kiinteistökehityksen, maankäytön ja tilankäytön

strateginen ohjaus sekä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan ohjauksesta päättäminen.

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii vuoden 2019 alusta Konsernihallinto, viisi palvelukeskusta, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, sekä 25 strategista yhteisöä. Strategisten yhteisöjen osalta kaupunginhallitus on delegoinut valvontavastuunsa konsernijaostolle, joka huolehtii yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelystä ja seurannasta.

Kaupunginjohtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa ja taloutta sekä toimielinten ja laitosten toimintaa ja muuta kaupungin toimintaa. Kaupunginjohtaja johtaa konsernihallintoa, kaupungin edunvalvontaa ja kansainvälisiä suhteita. Kaupunginjohtaja vastaa kaupungin yleisestä elinkeinopolitiikasta, tiedottamisesta sekä tarpeellisen vieraanvaraisuuden ja huomaavaisuuden osoittamisesta. Kaupunginjohtaja edustaa kaupunkia koti- ja ulkomaisissa sidosryhmätilaisuuksissa ja neuvotteluissa.

Kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat kolme konsernihallinnon ryhmää: hallintoryhmä, talous- ja strategiaryhmä sekä kaupunkikehitysryhmä. Kullakin ryhmällä on kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimiva johtaja. Palvelukeskusten hallinnollisen

johtamisen kaupunginjohtaja on delegoinut konsernihallinnon ryhmiin kuuluville johtajille.

Konsernihallinnon tehtävänä on huolehtia kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja sen konsernijaoston päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä avustaa kaupunginhallituksen puheenjohtajaa tälle johtosäännössä annettujen tehtävien osalta, avustaa kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon johtamisessa sekä toiminnan ja talouden johtamisessa.

Palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kaupunginhallituksen päättämiä palveluja kaupunkikonsernille ja ulkoisille asiakkaille. Palvelukeskuksen johtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen konsernijaoston ja kaupunginjohtajan alaisena palvelukeskusta ja vastaa sen kehittämisestä, taloudesta ja toiminnasta sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Kaupungissa toimivat johdon tukena talouden, henkilöstön, viestinnän, strategian ja kehittämisen, hankintojen sekä lakipalveluiden matriisitoiminnot, joiden tehtävänä on ohjata tehtäväalueensa toimintojen ja resurssien käyttöä kaupungissa.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Sote- ja maakuntauudistus

Uudistus kokonaisuutena on maan historiassa erittäin merkittävä hallinnon ja toimintatapojen muutos. Sen vaikutus Turun kaupungin kuten muidenkin kuntien asemaan on erittäin merkittävä. Mikäli uudistus menee koko laajuudessaan läpi eduskunnan käsittelystä, tulee sillä olemaan myös suuri vaikutus Konsernihallinnon toimintaan ja rakenteeseen. Konsernihallinnossa on jo valmistelussa hallinnon uudistaminen ja tämä hanke tulee jatkumaan vuosien 2018 ja 2019 aikana.

Talouden näkymät

Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi tarkentuneiden ennakkotietojen mukaan 2,8 prosenttia vuonna 2017.

Tilastokeskuksen elokuun lopussa 2018 julkistamien ennakkotietojen mukaan Suomen BKT kasvoi vuoden 2018 ensimmäisellä vuosineljänneksellä 2,8 prosenttia ja toisella neljänneksellä 2,5 prosenttia vuodentakaisesta vastaavasta ajankohdasta.

Toisen neljänneksen talouskasvu perustui erityisesti viennin (+3,7 prosenttia) ja investointien (+4,8 prosenttia) kasvuun vuoden takaiseen verrattuna. Julkinen kulutus kasvoi vastaavasti 2,8 prosenttia ja yksityinen kulutus 2,1 prosenttia.

Kuluvan vuoden tammi - heinäkuussa julkistettujen tärkeimpien talousennusteiden arviot Suomen talouskasvusta vaihtelevat välillä 2,5 - 3,3 prosenttia vuodelle 2018. Vuotta 2019 koskevat ennusteet ovat yleisesti alhaisempia.

Termillä positiivinen rakennemuutos viitataan siihen, että Varsinais-Suomessa erityisesti meri- ja autoteollisuuden kasvun turvaaminen edellyttää työmarkkinoiden kysynnän kannalta relevantin koulutuksen ja liikenneyhteyksien pikaista kehittämistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantamista. Maakunnassa petyttiin siihen, että Turun yliopistolta evättiin oikeus laajentaa omaa DI-koulutustaan, ja se joutuu ainakin toistaiseksi tyytymään tekniikan alojen ns. yhteistyöyliopistoon.

Tilastokeskuksen tuottamien tietojen mukaan Turun seutukunnan yritysten kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuoden 2018 ensimmäisellä vuosineljänneksellä koko maan kanssa samaa tahtia: Turun seutukunnassa kasvu oli 5,9 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna, kun se koko maassa oli 5,3 prosenttia. Yritysten henkilöstömäärä nousi Turun seutukunnassa vastaavasti 3,4 prosenttia ja koko maassa 3,6 prosenttia.

Liikevaihdon kasvu oli nopeinta meriteollisuuden yritysryhmässä (+23,0 prosenttia) ja rakentamisessa (+7,1 prosenttia). Seutukunnan talouden nousu oli laaja-alaista, sillä myös kauppa (+6,3 prosenttia), ns. muut palvelut (+3,8 prosenttia) ja teollisuus pl. Meyer Turku (+3,0 prosenttia) kasvoivat.

Keskeinen positiivinen muutos Turun seutukunnan taloustilanteessa on ollut se, että Meyer Turku on saanut risteilijämarkkinoiden kansainvälisessä

noususuhdanteessa hankituksi ainakin vuoteen 2024 ulottuvan tilauskannan. Siihen tukeutuvan noin 200 milj. euron investointiohjelman näkyvin osa on kesäkuussa käyttöön otettu Pohjoismaiden suurin pukkinosturi, joka on osaltaan mahdollistamassa syksyllä 2018 käynnissä olevaa tuotannon tasokorotusta ja henkilöstömäärän kasvattamista.

Toinen talouden nousua hyvin indikoiva ala on rakentaminen. Turussa käänne ylöspäin on ollut voimakas. Turun rakennusvalvonnan tietojen mukaan esim. asunnoille myönnettyjen rakennuslupien määrä on kehittynyt seuraavasti: vuonna 2015 lupia myönnettiin 1 104 asunnolle, vuonna 2016 2 422 asunnolle ja vuonna 2017 2 604 asunnolle. Kasvu on edennyt vuoden 2018 aikana luvista valmistuneisiin asuntoihin, sillä tammi - kesäkuussa asuntoja valmistui 1 348, mikä on enemmän kuin koko vuonna 2017 yhteensä.

Kasvun odotetaan Turun seutukunnassa ja Varsinais-Suomen maakunnassa jatkuvan. Huhtikuussa 2018 julkaistussa työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten Alueelliset kehitysnäkymät - katsauksessa arvioidaan lähitulevaisuuden (12 kk) talousnäkyviä kokonaisuudessaan siten, että sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työttömyyden tilanne on nykyistä parempi. Maakuntatasolla nousua tukee voimakkaassa kasvussa oleva henkilöautojen tuotanto Uudessakaupungissa.

Kuntatalouden kehitys

Tilastokeskuksen neljännesvuositilaston mukaan Manner-Suomen kunnat saivat vuoden 2018 tammi-kesäkuussa verotuloja 11,6 miljardia euroa ja valtionosuuksia 4,4 miljardia euroa. Verotulot kasvoivat edellisen vuoden vastaavaan ajanjak-

---

soon verrattuna 2,5 prosenttia, kun taas valtionosuudet vähenivät 0,6 prosenttia. Näistä eristä muodostuva verorahoitus oli Manner-Suomessa asukasta kohden 2 926 euroa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 1,6 miljardia euroa. Vuosikate heikkeni 10,4 prosenttia vuoden takaisesta.

Lainakanta kasvoi Manner-Suomen kunnilla toisen vuosineljänneksen aikana 0,3 prosenttia. Lainakanta oli kesäkuun lopussa 15,9 miljardia euroa. Asukasta kohden laskettuna lainakanta oli 2 899 euroa. Investointimenoja oli 11,4 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden tammik-kesäkuussa, yhteensä 1,2 miljardia euroa.

Manner-Suomen kuntien toimintakulut ilman sisäisiä eriä olivat vuoden 2018 ensimmäisellä puoliskolla 18,2 miljardia euroa. Kasvua edellisen vuoden tammik-kesäkuuhun verrattuna oli 2,2 prosenttia. Ulkoisia toimintatuottoja oli 3,4 miljardia. Toimintatuotot vähenivät 1,2 prosenttia.

Kuntaliiton elokuun veroennusteen mukaan kunnallisveron kertymät heikkenevät merkittävästi. Koko maan tasolla kunnallisveron tilitykset tulevat vuonna 2018 olemaan noin 400 miljoonaa euroa alemmat kuin Kuntaliiton huhtikuun veroennustekehikossa ja noin 600 miljoonaa euroa alemmat kuin kevään kuntatalousohjelmassa arvioitiin. Verohallinnon tiedon mukaan syitä alentuneeseen maksunpantavaan veroon löytyi osittain ansiotu-

loissa sekä osittain työtulovähennyksissä. Työtulovähennyksien taso olisi Verohallinnon ennakkotiedon mukaan noin 90 miljoonaa euroa enemmän verrattuna Kuntaliiton huhtikuun ennusteeseen. Työtulovähennys on suoraan verosta tehtävä vähennys, joten se laskee maksunpantavaa veroa saman verran. Näiden seikkojen taustalla näyttäisi olevan jossain määrin epäonnistunut julkisen sektorin lomarahaleikkauksen sekä työtulovähennyksen vaikutusarviointi.

Väestön ja työllisyyden kehitys

Vuoden 2017 lopussa Turun väkiluku oli 189 669, jossa oli lisäystä 2 065 vuoteen 2016 verrattuna. Kasvu nopeutui, sillä vuonna 2016 väestö lisääntyi 1 696 hengellä. Turun seutukunnan väestö kasvoi 2 732:lla vuonna 2017.

Turun suomenkielisten määrä oli vuoden 2017 lopussa 158 343 ja ruotsinkielisten 10 310. Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvan väestön (vieraskieliset) määrä oli vuoden lopussa 20 998 henkeä ja osuus koko väestöstä 11,1 prosenttia.

Turun heinäkuun lopun 2018 ennakkoväkiluku oli 189 842, jossa oli lisäystä vuoden vaihteeseen verrattuna 173 henkeä ja viime vuoden heinäkuuhun 2 125 henkeä. Vieraskielisten määrän kasvu on jatkunut vuoden 2018 aikana ja heinäkuun lopussa vieraskielisiä oli 21 610.

Työttömyysaste oli Turun seutukunnassa heinäkuun lopussa 2018 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan 11,4 (-1,8 prosenttiyksikköä verrattuna vuoden 2017 heinäkuuhun).

Kesäkuussa 2016 työttömyysaste kääntyi Turussa laskuun pitkän kasvujakson jälkeen. Laskeva trendi on tämän jälkeen jatkunut ja heinäkuussa 2018 Turun työttömyysprosentti oli 14,2 (-1,9 prosenttiyksikköä verrattuna heinäkuuhun 2017). Sekä pitkäaikaistyöttömien että alle 25-vuotiaiden työttömien määrä laski vuositasolla nopeasti.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset

Turkuun kohdistuvat ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit, haavoittuvuudet ja vaikutukset analysoitiin vuoden 2018 ensimmäisen puoliskon aikana laajalla hallinnon tasojen, sidosryhmien ja asiantuntijoiden yhteistyöllä osana Turun kaupungin Ilmastosuunnitelman 2029 valmistelua. Lisääntyvien äkillisten sääilmiöiden sekä jatkuvan lämpenemisen aiheuttamat riskit ovat merkittäviä ja kohdistuvat hyvinvointiin, rakennettuun ympäristöön sekä ekosysteemeihin ja ruuantuotantoon. Ilmastonmuutokseen varautuminen vaatii laajaa yhteistyötä, toimintatapojen muutosta ja investointeja.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Turun kaupungin kehittämisen lähtökohtana toimivat Turku 2029 -kaupunkistrategian visio, toimintalupaukset ja päämäärät sekä strategisten ohjelmien linjaukset. Strategiset ohjelmat sisältävät yhteensä 42 linjausta.

Kaupungin toiminnan päämääränä on kaupunkilaisten kestävä hyvinvointi. Väestön ikääntyminen, työttömyys, hyvinvointiin liittyvien ongelmien kasaantuminen ja resurssien oikea kohdentaminen ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista, joiden ratkaiseminen edellyttää kokonaisvaltaista toimintatapojen muutosta. Kaupungin palvelurakennetta on muutettava siten, että kallis erityistyö ja korjaava työ vähenevät ja toimintaa suunnataan mahdollistavaan ja ehkäisevään työhön. Palvelumuotoilulla ja -ohjauksella parannetaan erityisesti paljon palveluja käyttävien palveluketjuja. Kun investoidaan oikealla tavalla ehkäiseviin, tarpeenmukaisesti monialaisiin ja yhteen sovitettuihin palveluihin, syntyy sekä hyvinvointihyötyjä että taloudellisia säästöjä.

Palvelut järjestetään vaikuttavien palveluketjujen avulla siten, että asiakaspalvelu on toiminnan keskiössä. Palveluja toteutetaan kiinteässä ja laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Turun alueella on monipuolinen elinkeinorakenne, jonka tukena on laadukkaat ja joustavat yritys- ja innovaatiopalvelut. Paras tapa hoitaa työllisyyttä on kehittää ja tukea yritysten syntyä, kilpailuky-

kyä ja kasvu, jolloin työvoimalle syntyy aitoa ja pysyvää kysyntää. Turun logistinen sijainti EU:n TEN-T (Trans European Network) runkoverkossa ja osana Tukholmasta, Turun ja Helsingin kautta Pietariin ulottuvalla kasvuvyöhykkeellä tarjoaa kaupungille mahdollisuudet kehittyä merkittävänä logistisena solmukohtana.

Turun erityisenä vahvuutena ovat laadukkaat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset. Ne tukevat kaupungin jatkuvaa uudistumista luomalla pohjaa laaja-alaiselle osaamiselle ja luovuudelle. Turun 40 000 opiskelijaa ovat merkittävä potentiaali kaupungille ja sen yrityksille.

Matkailu- ja kongressikaupunkina kehittymisen näkökulmasta Turun historia, kulttuuripalvelut, tapahtumatoiminta, saaristo, merellisyys ja joki ovat merkittäviä vetovoima- ja elinvoimatekijöitä.

Kaupungin uudistumisen lähtökohtana ovat toiminnan läpinäkyvyys ja tietoon perustuva johtaminen, joita tuetaan ajanmukaisilla tietojärjestelmillä. Tämän vuoksi kaupunki haluaa tuntee asukkaansa ja asiakkaansa paremmin. Keskeisiä elementtejä tuottavuuden parantamisessa ovat lisäksi kaupungin tilojen käytön tehostaminen, aktiivinen omistajaohjaus ja tukipalvelujen tuoteistaminen. Yhteiset pelisäännöt varmistavat kaupungin voimavarojen tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön.

Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin. Asukkaille ja asiakkaille tämä tarkoittaa aikaisempaa parempia mahdolli-

suuksia käyttää kaupungin palveluja ajasta ja paikasta riippumatta.

Uudistamalla palveluja laajalla innovaatioyhteistyöllä avoimuuden periaatteita noudattaen kaupunki edistää myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja palvelumuotojen syntymistä. Jotta kehittäminen olisi tehokasta, tarvitaan kaupunkitasolla yhteisiä menetelmiä ja työvälineitä, joilla kehittämistä hallitaan.

Aktiivinen rakentaminen, joka tarkoittaa sekä määrätietoista uudisrakentamista, että täydennysrakentamista, on aina ollut eräs kasvavan kaupungin tunnusmerkeistä. Kaupungin kehittäminen laajoina kokonaisuuksina tukee elinkeinoelämän kilpailukykyä ja asukkaiden viihtyvyyttä.

Turku on maailmanlaajuisesti ilmastopolitiikan edelläkävijä ja osa kansainvälistä kaupunkiverkostoa, joka ratkaisee ilmastomuutokseen liittyviä kysymyksiä. Kestävän ilmaston ja energian toimintasuunnitelma (kv 11.6.2018 § 142) ohjaa kaupunkikonsernin toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja varautumiseksi. Turku pyrkii olemaan ilmastopositiivinen kaupunki vuodesta 2029 eteenpäin ja toteuttamaan resurssiviisauden periaatteet (jätteettömyys, päästöttömyys ja kestävä luonnonvarojen käyttö) vuoteen 2040 mennessä.

Kehittämismalli

Turun kaupungissa kehittäminen perustuu kaupungin kehittämismalliin (Kh 29.9.14, § 368). Peruskaupunki noudattaa kehittämismallia kaikessa kehittämisessä. Strategiaa toteutetaan pääosin hankkeina ja projekteina. Merkittävimmät hankkeet ja projektit nostetaan toimialojen ja konser-

---

nihallinnon strategiaan ja operatiivisiin sopimuksiin.

Kehittämismalli yhtenäistää kehittämiseen liittyvät käsitteet, rakenteet ja työtavat. Kehittämismalli sisältää sekä kehittämiskokonaisuuden johtamisen (=salkunhallinta) että yksittäisen projektin johtamisen (=projektinhallinta).

Jokainen hanke ja projekti sijoitetaan kaupungin strategiarakennetta mukailevaan salkkuun tai toimialan salkkuun. Kehittämissalkkua ohjaa nimetty salkunomistaja ja salkun ohjausryhmä. Kehittämismallin käytössä hyödynnetään Thinking-Portfolio -salkunhallintavälinettä.

Kaupungin kärkihankkeet

1. Keskustan kehittäminen

Kaupunginhallitus käynnisti päätöksellään 2.5.2016, § 177 Keskustan kehittämisen kärkihankkeen. Hankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman turvaaminen ja uudistaminen.

Kärkihankkeen käynnistämisen jälkeen kaupunginhallitus nimesi päätöksellään 19.9.2016 § 372 monialaisen työryhmän vision laatimiseksi. Ryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskuksen professori Markku Wilenius.

Työryhmä sai työnsä valmiiksi ja luovutti Keskustavisio 2050 asiakirjakokonaisuuden kaupungille 14.8.2017.

Keskustan kehittäminen -kärkihanke on kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän työkalu kaupunkistrategian keskustaan koskevien tavoitteiden

toteuttamiseksi. Strategian linjausten mukaan kaupungin ydin on näköiskuva kaupungin menestyksestä, hyvinvoinnista ja kilpailukyvyistä, ja siksi sen on koko ajan kyettävä uudistumaan. Kokonaisuvaltaiseen kaupunkikehittämiseen tähtäävällä kärkihankkeella tavoitellaan Turun keskustan kilpailukyyn ja vetovoiman vahvistamista niin liiketoiminnan ja matkailun kuin asumisen näkökulmista.

Yhtäältä tavoitteena on vahvistaa elinvoimaisen kaupunkikeskustan asemaa kaupunkilaisten yhteisenä viihtyisänä ympäristönä parantamalla julkisia kaupunkitiloja, lisäämällä ympärivuotista houkuttelevuutta sekä varmistamalla vilkkaan kulttuurielämän ja vireän tapahtumatoiminnan edellytykset kaupungin keskustatilassa. Toisaalta halutaan löytää keinoja kaupallisen keskustan elinvoiman vahvistamiseen ja uskon palauttamiseen keskustaan kohdistuviin investointeihin. Tavoitteena on lisäksi varmistaa, että keskusta on tulevaisuudessakin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla niin kansainvälisesti, kansallisesti kuin seudullisestikin.

Kaupunginhallitus (13.8.2018 § 288) hyväksyi Keskustan kehittäminen -kärkihankkeen toteuttamissuunnitelman.

2. Turun tiedepuisto

Turun kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2016 talousarvion yhteydessä Turun tiedepuisto -kärkihankkeen asettamisesta. Turun kaupunginhallitus toimeenpani valtuuston päätöksen käynnistämällä hankkeen huhtikuussa 2016 (Kh 25.4.2016 § 163). Kärkihankkeessa tuotettu Turun Tiedepuis-

ton Masterplan 2050 esiteltiin kaupunginhallitukselle joulukuussa 2017.

Toukokuussa 2018 kaupunginvaltuusto päätti, että Tiedepuisto -kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa. Samalla se hyväksyi kärkihankkeen toteuttamista ja suunnittelua ohjaavat periaatteet (kv 14.5.2018 § 91).

Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävien kasvua tukeva kaupunkikehityskohde. Kärkihankkeella tavoitellaan alueen kehittymistä kansainvälisesti kiinnostavana ja rohkean kokeilevana osaamiskeskittymä, joka on toiminnoltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen. Tiedepuiston kärkihankkeen mukaisella kehittämisellä tähdätään ennen kaikkea siihen, että Tiedepuiston sijainnin poikkeukselliset lähtökohdat ja monipuolisen osaamiskeskittymän luoma potentiaali saadaan mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntämään kokonaisuvaltaista kehitystä.

Kaupunginhallitus (18.6.2018 § 265) hyväksyi Turun tiedepuisto -kärkihankkeen toteuttamissuunnitelman.

3. Smart and wise Turku

Kaupunginhallitus (18.6.2018 § 249) päätti Smart and Wise Turku -kärkihankkeen etenemistä ja tuotosten vaikuttavuutta seuraavista mittareista.

Smart and Wise Turku-kärkihanke toteuttaa laajalaisesti kaupungin strategiaa. Hankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastomuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantamaan toiminnan tuottavuutta

---

hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa. Tekemällä laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen kanssa.

Smart and Wise Turku -rärkihankkeen kuusipainopistealuetta ovat: Hiilineutraalius ja resurssivii-saus, Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta, Kau-punkisuunnittelu, Turvallisuus, Liikenne ja liikku-minen sekä Syrjäytymisen ehkäiseminen.

Kiinteän omaisuuden ja tila- ja infraomaisuuden hallinta

Järjestämisvastuu omaisuuden arvosta huolehtimi-sesta on kaupunginjohtajan toimialalla. Omaisuu-den arvosta huolehtiminen on kaupunkiympäristö-toimialan kaupunkirakentamisen palvelualueella ja perustuu strategiseen sopimukseen ja investoin-tiohjelmaan.

Kaupunkikehitysryhmä huolehtii yhteistyössä kau-punkiympäristötoimialan kanssa aktiivisesti kiin-teistöomaisuuden kehittämisestä sekä arvosta. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutuksia tehos-tetaan kehittämällä omaisuutta houkuttelevam-maksi kaavoituksella ja kumppanuusyhteistyöllä.

Tila- ja infraomaisuuden hallinta perustuu suunni-telmallisuuteen, jossa hyödynnetään korjausvelka-laskentaa. Omaisuuden arvosta huolehtiminen edellyttää riittäviä investointeja.

Tilahankkeen hyväksyminen nimikkeenä talousar-vion investointiohjelmaan edellyttää lähtökohtai-sesti hyväksytyä tarveselvitystä ja hankesuunni-telmaa tai hankekuvausta. Nimikkeen hyväksymi-nen talousarvion investointiohjelman taloussuun-

nitelmavuosille edellyttää tarveselvityksen hyväk-symistä. Tavoitteena, että vastaava toimintamalli on käytössä infrahankkeita laadittaessa talousar-viovuodelle 2020.

Kaupungin palvelurakennusinvestoinnit perustuvat hyväksytyihin palveluverkkosuunnitelmiin.

Rakennuskannan energiatehokkuutta ja rakennus-ten älykkyyttä parannetaan ja priorisoidaan inves-tointiraamin puitteissa. Kestävät investointiperi-aatteet ja laatutaso määritellään hankesuunni-telmissa.

Innovatiiviset hankinnat

Kaupunki on päättänyt kehittää hankintaprosessi-aan hankintaosaamista kehittämällä, jonka yhtenä tavoitteena on innovatiiviset hankinnat.

Innovatiivisella hankinnalla tarkoitetaan uutta tai merkittävästi parannetun tavarán tai palvelun hankintaa, joka parantaa julkisen palvelun tuotta-vuutta, laatua, kestävyyttä ja/tai (strategis-ta/operatiivista) vaikuttavuutta. Innovatiivinen hankinta myös suuntaa julkisen sektorin ostovoi-man tukemaan uusien ratkaisujen syntyä, luo yri-tyksille kannusteita kehittää innovaatioita, tarjo-aa referenssejä vientiin ja tukee yritysten kasvua.

Innovatiiviset hankinnat nousevat vuosisuunnitte-lun hankintaluettelosta hankintojen tiekartalle. Hankintojen tiekartalla halutaan viestittää, kau-pungin sisällä ja myös elinkeinoelämälle, tulevista tarpeista. Tavoitteena on saada riittävästi aikaa innovatiivisten hankintojen valmisteluun jotta pystytään laajemmin markkinavuoropuheluiden

avulla kartoittamaan eri hankinnan toteuttamisen vaihtoehtoista.

1.4 Lausekkeet (kv)

Kaupunginjohtaja

Lausekkeet

Otetaan käyttöön väestöennusteeseen perustuva suunnittelumalli sivistystoimialan (perusopetus ja varhaiskasvatus) määrärahojen vuosisuunnittelun pohjaksi.

Kaupunginvaltuusto

Lausekkeet

Tehdään Sillankorvan korvaavien tilojen tarveselvitys ja hankesuunnitelma.

Selvitetään kaupungin 100% omistaman kiinteistösjoitussyhtiön perustamista, jotta rakennus- ja peruskorjaushankkeiden toteutusta saataisiin tehostettua ja kaupungin kiinteistökehitystoimintaa kehitettyä.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

Kaupunginhallitus (Konsernihallinto ja palvelukeskukset)

Käyttötalousosa						
1.000 €						
Kaupunginhallitus	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	54 864	183 307	172 293	174 922	178 343	182 619
Valmistus omaan käyttöön	313	0	0	0	0	0
Toimintamenot	157 982	234 836	231 662	230 122	234 309	239 656
Toimintakate	-102 805	-51 529	-59 369	-55 200	-55 966	-57 037
Muutos-%		-49,9 %	15,2 %	-7,0 %	1,4 %	1,9 %

*=TAM 2018 luvuista on poistettu Työterveyshuolto ja Velkaneuvontatoimisto.

Investointiosa						
1.000 €						
Kaupunginhallitus	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	38 715	14 961	11 063	5 961	5 961	5 961
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	140	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0	0
NETTO	-38 574	-14 961	-11 063	-5 961	-5 961	-5 961
Muutos-%		-61,2 %	-26,1 %	-46,1 %	0,0 %	0,0 %

Kaupungin yhteiset toiminnot (Maa-, tila- ja infraomaisuus)

Käyttötalousosa						
1.000 €						
Kaupungin yhteiset toiminnot	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	570	20 000	21 200	20 000	20 000	21 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	0	900	0	0	0
Toimintakate	570	20 000	20 300	20 000	20 000	21 000
Muutos-%		3409,9 %	1,5 %	-1,5 %	0,0 %	5,0 %

Investointiosa						
1.000 €						
Kaupungin yhteiset toiminnot	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	0	79 074	80 532	72 269	69 699	63 915
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	22 500	23 700	22 500	22 500	22 500
NETTO	0	-56 574	-56 832	-49 769	-47 199	-41 415
Muutos-%		0,0 %	0,5 %	-12,4 %	-5,2 %	-12,3 %

Talousarviomääräraha kohdennetaan kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosalueelta (Kustannuspaikat: Maaomaisuus, tilaomaisuus, infraomaisuus) Kaupunkiympäristötoimialalle.

Konserniyhtiöiden toteuttamat taseen ulkopuoliset kohteet

Konserniyhtiöiden toteuttamat taseen ulkopuoliset kohteet

Hankkeen nimi	Hankesuunnitelma	Aikataulu	Kustannusarvio
Yli-Maarian monitoimitalo	26.10.2018	Käynnissä, valmis 1/2019	24 440 000
Tallimäen kentän päiväkot	28.9.2015	Käynnissä, valmis 4/2019	5 011 000
Raunistulan päiväkot	28.9.2015	Käynnissä, valmis 1/2019	4 367 000
Sofiankadun päiväkot	27.8.2018	Valmistumistavoite 8/2021	4 989 600
Tehostetun palveluasumisen yksiköt			
Vaihe 1 Kulkurinvalssi, Kuralankatu 2	20.4.2015	Käynnissä, valmis	17 417 000
Vaihe 2 Vuokkokoti, Murkionkatu 10	20.4.2015	Käynnissä, valmis	23 053 000

Konsernin ulkoisten vuokrahankkeiden toteuttaminen

Hankkeen nimi	Hankesuunnitelma	Vuosivuokra
Ruiskatu 8, päiväkot	Valmistuu 8/2018	190 800

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

€	TAM 2018 *			TA 2019			Muutos eur	Muutos %
	Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate	Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate		
Kaupunginhallitus yhteensä	183 307 075	234 835 715	-51 528 640	173 451 463	232 820 463	-59 369 000	-7 840 359	15 %
Yhteiset	4 716 539	24 540 638	-19 824 099	4 756 216	25 244 849	-20 488 633	-664 534	3 %
Hallintoryhmä	499 480	8 568 820	-8 069 340	108 000	8 988 959	-8 880 959	-811 619	10 %
Talous- ja strategiaryhmä	10 714 010	15 711 235	-4 997 225	8 260 096	15 740 998	-7 480 902	-2 483 677	50 %
Kaupunkikehitysryhmä	0	2 927 147	-2 927 147	0	3 020 838	-3 020 838	-93 691	3 %
Hankkeet ja projektit	1 414 276	4 744 795	-3 330 519	821 878	3 824 799	-3 002 921	327 598	-10 %
Edelleen kohdistettavat määrärahat	0	17 297 017	-17 297 017	0	22 154 678	-22 154 678	-4 857 661	28 %
Sote-valmistelu	0	457 539	-457 539	0	199 629	-199 629	257 910	-56 %
IT-Palvelukeskus	18 425 982	22 997 839	-4 571 857	20 126 084	24 470 924	-4 344 840	227 017	-
Henkilöstöasioiden palvelukeskus	830 200	816 268	13 932	722 000	780 405	-58 405	-72 337	-
Matkailun palvelukeskus	567 690	3 759 768	-3 192 078	502 690	3 704 395	-3 201 705	-9 627	-
Hankekehittämissyksikkö	905 000	908 479	-3 479	464 855	779 660	-314 805	-311 326	-
Työllisyyspalvelukeskus	4 756 744	40 356 112	-35 599 369	4 488 726	39 508 766	-35 020 040	579 329	-
Tilapalvelukeskus	138 416 154	89 689 058	48 727 096	133 200 918	84 346 517	48 854 401	127 305	-
Ruokapalvelut	2 061 000	2 061 000	0	0	55 047	-55 047	-55 047	-

*= TAM 2018 luvuista on poistettu Työterveyshuolto ja Velkaneuvontatoimisto

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kaupunginhallitus	2019	2020	2021	2022
Koneteknologiakeskuksen tuen lakkauttaminen	-100	-100	-300	-600
Koulutustuen haun tehostaminen valtiolta	100	100	200	200
Paavo Nurmi Games -tuki	-100	-100	-100	-100
Tuottavuuden parantaminen	-390	-390	-390	-390
Turkuhalli Oy -tuki	-200	-200	-200	-200
Varaus, lomapalkkavelan muutos (lomarahaleikkauksen päättyminen)	5 000			

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kaupunginhallitus	2019	2020	2021	2022
Avustusmäärärahoihin kertaluontoinen lisäys, joka voidaan harkinnan mukaan käyttää mm. kolmannen sektorin ruuanjakelutoiminnan toiminnan turvaamisen avustuksiin sekä suurtapah- tumien harkinnanvaraisiin avustuksiin. Määrärahojen lisääminen on tarkoitettu kertaluon- teiseksi ja seuraavina vuosina avustusten kokonaistaso on sovitettava vuoden 2018 tasolle avustusmäärärahoja uudelleen kohdentamalla ja avustusjärjestelmää jatkuvasti kehittämällä.	200			
Omaisuuksienmyyntitulojen tavoitteen lisääminen. (tulot)	1 200			
Työmarkkinatuen kuntaosuuteen tehdyn varauksen pienentäminen.	-500			

2.4 Muut investoinnit (kh)

	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointihankkeet	11 062 900	5 961 000	5 961 000	5 961 000
Uus- ja laajennusinvestoinnit	7 482 400	5 961 000	5 961 000	5 961 000
Muut pitkävaikutteiset menot	7 482 400	5 961 000	5 961 000	5 961 000
Varaus Suomen Joutsenen kunnostusta varte	150 000			
IT-palvelukehitys	1 450 000			
Toiminnanohjauksen kehittäminen	1 869 900			
Talouden ja henkilöstöhallinnon ohjauksen kehittäminen	2 122 500			
Digitaalinen palvelukehitys	1 890 000			
Muut pysyvien vastaavien hankinnat	580 500			
Koneet ja kalusto	580 500			
KH/Asiakaspalvelupiste	580 500			
Sijoitukset	3 000 000			
Osakkeet ja osuudet	3 000 000			
Osakkeet ja osuudet, varaus	3 000 000			

2.5 Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet (kv)

Käyttötalousosa

1.000 €	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupunginhallitus, omarahoitusosuudet						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	18 194	18 952	18 914	18 500	18 500	18 500
Toimintakate	-18 194	-18 952	-18 914	-18 500	-18 500	-18 500
Muutos-%		4,2 %	-0,2 %	-2,2 %	0,0 %	0,0 %

2.6 Kaupunginhallituksen omarahoitussuudet kohteittain (kh)

€	TA 2018	Talousarvio 2019			Muutos eur	Muutos %
		Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate		
Omarahoitussuudet	-18 951 993	0	18 914 380	-18 914 380	-34 613	-0,2 %
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos	-13 328 791	0	13 654 218	-13 654 218	325 427	2,4 %
Maaseutuelinkeinoasiat	-22 000	0	22 000	-22 000	0	0 %
UBC	-220 000	0	280 000	-280 000	60 000	27,3 %
Eläkkeet	-5 381 202	0	4 958 162	-4 958 162	-423 040	-7,9 %

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

Henkilötyövuodet (htv) ja kustannukset (1.000€)	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kh yhteensä (htv)	426,0	524,5	534,7	534,7	534,7	534,7	523,7
Kh, palkat ja palkkiot (€)	18 768	24 451	25 844	25 844	26 232	26 730	26 463
Konsernihallinto (htv)	201,0	305,0	316,0	316,0	316,0	316,0	305,0
Konsernihallinto, palkat ja palkkiot €	9 146	14 620	15 401	15 401	15 632	15 866	15 543
Palvelukeskukset (htv)	225,0	219,5	218,7	218,7	218,7	218,7	218,7
Palvelukeskukset, palkat ja palkkiot (€)	9 622	9 831	10 443	10 443	10 600	10 759	10 920

Lisätietoja:

Työvoiman käyttöä koskevista luvuista on eliminoitu ensi vuonna yhtiöittävän Työterveyshuollon ja valtiolle siirtyvän Velkaneuvonnan luvut kaikilta vuosilta.

TA 2018: Kasvu vuoteen 2017 selittyy Tilapalvelukeskuksen perustamisella ja Kaupunkiympäristötoimialalta hallintopalveluiden uudistamisen yhteydessä tapahtuneiden henkilösiirtojen johdosta.

TAE 2019: Kasvu edelliseen vuoteen selittyy määräaikaisen hanke- ja projektihenkilöstön lisäyksellä Smart and Wise Turku -kärkihankkeeseen (+11htv).

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet, konsernihallinto	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	6 953	9 886	7900	7900	7900	7900	7900
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	6 953	9 886	7900	7900	7900	7900	7900
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	1 344 938	1 625 444	1 756 310	1 756 310	1 756 310	1 756 310	1 756 310

Lisätietoja:

Hankinta ja logistiikkakeskus siirtyi vuoden 2018 alusta palvelukeskuksesta konsernihallinnon ryhmäksi. Vaikutus + 947 m² ja vuosivuokra + 148 886 €/v.

Työllisyyspalvelukeskus muutti vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsityöläiskatu 10. Käsityöläiskatu 10 tilat ja vuokrat huomioitiin kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuokra- ja neliömäärissä 2018. 2019 suurin osa kohteesta on Työllisyyspalvelukeskuksen vuokra- ja neliömäärissä.

Käytössä olevat tilat ja alueet, palvelukeskukset	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	15 651	12 796	15 046	15 046	15 046	15 046	15 046
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	15 651	12 796	15 046	15 046	15 046	15 046	15 046
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	1 917 060	1 919 010	2 018 326	2 018 326	2 018 326	2 018 326	2 018 326

Lisätietoja:

Hankinta ja logistiikkakeskus siirtyi vuoden 2018 alusta palvelukeskuksesta konsernihallinnon ryhmäksi. Vaikutus - 947 m² ja vuosivuokra - 148 886 €/v.

Perustettu Tilapalvelukeskus lisäsi vuoden 2018 alusta palvelukeskusten neliömäärää 997 m² ja vuosivuokraa 143 508 €.

Työllisyyspalvelukeskus muutti vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsityöläiskatu 10. Käsityöläiskatu 10 tilat ja vuokrat huomioitiin kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuokra- ja neliömäärissä 2018. 2019 suurin osa kohteesta on Työllisyyspalvelukeskuksen vuokra- ja neliömäärissä.

Vuosien 2017 ja 2018 luvuista on eliminoitu Työterveys, joka yhtiötetään ja Velkaneuvonta, joka siirtyy valtiolle.

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Kärkihanke 1: Keskustan kehittäminen	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.2 Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään laajalla yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Visiotyö valmis	Toteutus	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Keskustan kehittämisen kärkihankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman ja ympärivuotisen vetovoiman vahvistaminen.</p> <p>Kärkihankkeen tavoitteena on tuottaa pitkän aikavälin visio keskustan kehittämiseksi, määritellä ja toimeenpanna tarvittavat toimenpiteet lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin kehittämiselle sekä luoda keskustan kehittämisen toimintamalli yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa.</p> <p>Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2019 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Toimintasuunnitelma laaditaan kaupunginhallituksen hyväksyttävä kärkihanke-esityksen. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.</p>							

Kärkihanke 2: Turun kampus ja tiedepuisto	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.3, 3.3.7, 3.3.10			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Masterplan valmis ja toteutus käynnistetty	Toteutus	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Kampus - Tiedepuistolla toteutetaan uutta kaupunkirakennetta, joka toimii samalla innovaatioalustana maankäytön, asumisen, palveluiden, liikenteen ja elinkeinojen kehittämiseksi. Kehittämiskokonaisuus kytkee seudullisesti merkittävät MALPE-hankkeet; Tunnin Juna, Liikenne on palvelu (MaaS) ja sujuvat matkaketjut, Last Mile Service, asemanseutujen kehittämishankkeet sekä muiden Kampusalueiden kehittämishankkeet.</p> <p>Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2019 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Toimintasuunnitelma laaditaan kaupunginhallituksen hyväksyttävä kärkihanke-esityksen. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.</p>							

Kärkihanke 3: Smart and Wise Turku	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku Strateginen linjaus: 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2 Tulokellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
		Alkuvuodesta hankkeen toteutuksen käynnistyminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Smart and Wise Turku-kärkihankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantaa toiminnan tuottavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa.</p> <p>Kaupunki tekee laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa ja luo samalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kasvatamme Turun kansainvälistä kiinnostavuutta.</p> <p>Hankkeella on kuusi painopistealuetta: 1) hiilineutraalius ja resurssiviisaus, 2) asiakkuuksien ja palvelujen hallinta, 3) turvallisuus, 4) kaupunkisuunnittelu, 5) liikenne ja liikkuminen ja 6) syrjäytymisen ehkäiseminen. Painopistealueet hyödyntävät yhteisiä kyvykkyyksiä, joita ovat alustatalouden toimintamalli sekä tiedon hyödyntämisen toimintamalli.</p> <p>Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2019 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Toimintasuunnitelma laaditaan kaupunginhallituksen hyväksytyä kärkihanke-esityksen. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.</p>							

Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 (kv 11.6.2018 § 142)	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
		Ilmastosuunnitelman hyväksyntä (kv), EU-rekisteröinti, ja käynnistys	Ilmastosuunnitelman toteuttaminen	Ilmastosuunnitelman toteuttaminen	Ilmastosuunnitelman toteuttaminen	Turun alueen kasvihuonekaasupäästöt - 50% v. 1990 tasosta sekä EU-raportointi	Ilmastosuunnitelman päivitys ja toteuttaminen
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029. Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 on valmisteltu Euroopan Unionin yhteisen mallin (SECAP, Sustainable Energy and Climate Action Plan) mukaisesti ja se sisältää ilmastopolitiikan toimintalinjat ja välitavoitteet vuosille 2021, 2025 ja 2029. Suunnitelma käsittää sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että sopeutumisen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi suunnitelman yksimielisesti 11.6.2018 ja päätti, että suunnitelma on huomioitava ohjaavasti toimialojen ja konserniyhteisöjen toiminnan ja talouden suunnittelussa ja toteutuksessa vuosittain. Päämääränä on toteuttaa yhdessä kaupunkistrategian asettama tavoite hiilineutraalista kaupunkialueesta 2029 sekä vahvistaa Turun asemaa ilmatoratkaisujen kansainvälisenä edelläkävijänä. Suunnitelma sisältää myös perustelut, miksi ja miten hiilineutraaliuden tavoite saavutetaan.</p>							

Historian museo	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.5 Turkuä kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.6, 2.3.7			
Arviointikriteeri 2019: Hankkeen edistyminen tavoitteiden mukaisesti	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
		Alkuvuodesta hankkeen to- teuksen käyn- nistyminen	Tarkennetun toimintasuunni- telman toteut- taminen	Tarkennetun toimintasuunni- telman toteut- taminen			

Tavoitteen kuvaus:

Turun kaupunginvaltuusto päätti 18.4.2017 § 63 Turun kaupungin Suomen itsenäisyyden juhluvuoden juhlapäätöksestä ja juhluvuoden toteuttamisesta. Juhlapäätöskokonaisuuden yhtenä osana päätettiin toteuttaa Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi historian museo Turkuun. Päätöksen mukaisesti valtion kanssa käynnistetään asiaa koskeva neuvottelu, museon hankesuunnitelman valmistelu ja vuoden 2018 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vuosille 2018-2020 varattiin tarvittavat määrärahat hankkeen suunnitelman toteuttamiseksi.

Historian museo Turkuun -hankkeen jakaantuu ajallisesti kolmeen perättäiseen vaiheeseen, joista ensimmäinen, esiselvitysvaihe on päättynyt kaupunginvaltuuston juhlapäätöksen myötä. Vuoden 2018 alussa alkanut toinen vaihe keskittyy jatkovalmisteluun ja suunnitteluvaiheeseen, ja kolmas viimeinen vaihe konkreettiseen toteutukseen. Hanke jakaantuu tila-projektiin sekä konseptin ja sisältöjen suunnittelun projektiin, joiden molempien osalta tehdään Historian museon esiselvitykseen pohjautuva tarkennettu toimintasuunnitelma.

Hallintopalveluiden uudistaminen	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku Strateginen linjaus: 3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.6			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Hankkeen to- teuksen käyn- nistyminen	Toimintasuunni- telman toteut- taminen	Toimintasuunni- telman toteut- taminen	Toimintasuunni- telman toteut- taminen			

Tavoitteen kuvaus:

Mikäli sote-uudistus toteutuu lakiluonnoksissa esitetystä aikataulusta, tulee kaupungilla olemaan 2021 alusta lukien vain kolme toimialaa; sivistys, vapaa-aika ja kaupunkiympäristö. Tätä muutosta silmällä pitäen on tarkoituksenmukaista arvioida hallintopalveluiden tuottaminen ja organisointi koko kaupungin näkökulmasta. Uudistuksen toimintasuunnitelmassa hallintopalveluiden palvelukuvausten ja esitys organisaatiosta tulisi olla valmiina 31.12.2019.

Linnakaupunki/satama	Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.5, 3.1.3, 3.1.5, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.7, 3.3.10			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Hankkeen toteutuksen käynnistyminen	Kehittämissuunnitelman toteuttaminen	Kehittämissuunnitelman toteuttaminen ja kantasatama-alueiden esiselvitys	Kehittämissuunnitelman toteuttaminen ja kantasatama-alueiden esiselvitys			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Linnakaupungin osayleiskaavan mukainen kaupunkirakenteen muutos etenee ja kokonaisuudessa on eri vaiheissa (esiselvitys, suunnittelu ja toteutus) olevia alueita. Kaupunki mahdollistaa infrainvestoineilla asuntojen ja palveluluiden rakentumisen alueelle. Tavoitteena on turvata keskustamaisen kaupunkirakenteen laajentuminen kohti merta.</p> <p>Linnakaupungin kokonaisuuteen liittyvän kantasatama-alueen kehittämisen esiselvityksen laadinta ja toimenpidesuunnitelman laadinta 2019 aikana. Satama-alueiden esiselvityksellä varmistetaan alueella toimivien yritysten toimintaedellytykset sekä tuetaan merellisen kaupunginosan syntymistä. Merkittävässä asemassa tulee olemaan alueen logistiikka ja liikkumiskyvykset.</p>							

Blue Industry Park	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki Strateginen linjaus: 3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista ase-maa ja logistiikkapalveluja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Hankkeen toteutuksen käynnistyminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen		
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Blue Industry Parkista (BIP) tavoitellaan Euroopan mittakaavassa johtavaa meri- ja valmistavan teollisuuden tuotanto- ja innovaatiokeskittymää. Sen tehtävänä on vastata Turun seudun meri- ja valmistavan teknologiateollisuuden kasvutarpeisiin ja edistää alan tulevaisuuden kilpailukykyä. Elomatic Oy toteutti suunnittelutyön Turku Science Park Oy:n toimeksiannosta syksyn 2017 aikana. Vuonna 2019 hankkeen toteutus etenee suunnitellusti ja rakennustyöt alkavat suunnitellusti.</p>							

Turun Ratapiha-hankkeen toteuttaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki Strateginen linjaus: 3.3.2 Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään laajalla yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Hankkeeseen liittyvän kehitysvaiheen kumppanuussopimuksen edistäminen.	Hankkeeseen liittyvän kehitysvaiheen kumppanuussopimuksen edistäminen.			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Turun ratapihahankkeen tavoitteena on toteuttaa osaltaan keskustavisiota. Hankkeen sisältönä on luoda ratapiha-alueelle kaupunkikehityskonsepti, jossa huipputeknologia ja palvelu-design yhdistyvät synnyttämään mittavan elämys ja tapahtumakeskittymän.</p> <p>Kaupunginhallitus on käynnistänyt hankkeen kehitysvaiheen 2017 kumppanuussopimuksella. Sopimuksella on sovittu kehitysvaiheen tehtävistä sekä alueen kaavoituksen edistämisestä. Sopimukseen kirjattuna tavoitteena on saada asemakaavamuutos kaupunginvaltuuston käsittelyyn viimeistään vuoden 2019 loppuun mennessä.</p>							

Kaupunkikehitystä tukeva joukkoliikennejärjestelmä ja sen kehittäminen	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.7 Ympäristön kannalta kestävää ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1, 3.3.2, 3.3.4			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Korkealaatuisella joukkoliikenteellä voidaan tukea Turun ja seudun pitkäjänteistä kehittämistä joukkoliikenteeseen tukeutuen. Kaupunkikehityshankkeena toteutettavan raitiotie- tai superbussiratkaisun tarkoituksena on kehittää kokonaisvaltaisesti ja kustannustehokkaasti kaupunkirakennetta, liikennejärjestelmää sekä alueen vetovoimaa ja houkuttelevuutta. Suunniteltujen reittien varrella on paljon maankäytön kehittämispotentiaalia. Turun Tiedepuiston ja keskustan kehittämisen kärkihankkeet sijoittuvat reittien varrelle.</p> <p>Mikäli kaupunginvaltuustossa päätetään vuonna 2018 käynnistää toteutusvaihe, niin mm. asemakaavamuutosten ja toteutus suunnitelmien laadinnan jälkeen rakentaminen voisi alkaa nopeimmillaan noin vuonna 2021.</p>							

Ammatillisen koulutuksen kampus	Strateginen teema: Osaava ja oppiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.2.6 Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ammatillisen koulutuksen toimipisteverkko tiivistetään soveltuvin osin uudisrakennuksena toteutettavaan kampukseen.			Tilatarveselvityksen laatiminen	Tilatarveselvityksen laatiminen	Hankesuunnitelman laatiminen	Hankkeen suunnittelu ja kilpailutus	Hankkeen suunnittelu ja kilpailutus
Tavoitteen kuvaus: Ammatillisen koulutuksen toimipisteverkon kehittämiseksi selvitetään toimintojen keskittämistä kahteen toimipisteeseen Kupittaa/Itäharjulle ja Peltolaan. Sijoittuminen Kupittaa/Itäharjulle edellyttää uudisrakennushanketta, josta tullaan laatimaan tarveselvitys ja hankesuunnitelma. Myöhemmässä vaiheessa otettaisiin käsittelyyn Peltolan ammatti-instituutin ja Juhannuskukkulan ratkaisut.							

Lähiöohjelman täytäntöönpano	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla			Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1, 2.3.1, 1.3.4, 2.3.5			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimintasuunnitelman laatiminen	Toimintasuunnitelman laatiminen	Toteutus	Toteutus	Toteutus
Tavoitteen kuvaus: Asuinalueiden kehittämistä toteutetaan laaja-alaisten yhteistyöverkostojen kanssa, joille aluetyön malli luo pohjan. Alueiden kehittämisessä tunnistetaan alueiden vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat, joiden pohjalta kehittämistoimenpiteitä lähdetään suunnittelemaan ja toteuttamaan. Kehittämisen teho perustuu mittareihin, resurssointiin ja vaikuttavuuteen.							
<ol style="list-style-type: none"> Asuinalueiden hyvinvoinnin lisääminen ja alueellisen eriytymisen ennaltaehkäisy. Hyvinvointi perustuu aktiiviseen elämään, osallisuuden kokemukseen ja mahdollisuuksiin vaikuttaa sekä hyvin saavutettaviin palveluihin. Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto. Osallistavalla budjetoinnilla luodaan asukkaille mahdollisuus itse vaikuttaa asuinalueensa kehittämiseen ja näin tukea yhteisöllisyyden tunteen vahvistumista sekä yksilön halua toimia osallisena. Lisätään monipuolisia ja ajanmukaisia asumisvaihtoehtoja. Kaupunkisuunnittelussa huomioidaan omistuspohjan, rakennuskannan ja asumismuotojen monimuotoisuus sekä ympäristön viihtyvyys, turvallisuus ja elävöittäminen. 							

Kansainvälinen koulu ja englanninkielinen varhaiskasvatus	Strateginen teema: Osaava ja oppiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.2.4 Kansainvälisyyden edellytykset turvataan tukemalla asukkaiden ja henkilöstön valmiuksia toimia kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kansainvälisen koulun ja englanninkielisen varhaiskasvatustoiminnan kasvattaminen sekä sijoittuminen keskustan tuntumaan.			Hankesuunnitelman laatiminen	Hankesuunnitelman laatiminen			
Tavoitteen kuvaus: Kansainvälisen koulun toiminnalle ja englanninkieliselle varhaiskasvatukselle varmistetaan toimitilat keskustan tuntumasta ja mahdollistetaan toiminnan kasvattaminen tulevaisuudessa.							

Kiinteän omaisuuden arvon hallinta	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva turku Strateginen linjaus: 3.2.7 Tilojen käyttöä tehostetaan uudistamalla toimintamalleja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupungin Infran korjausinvestointitason tulee vastata vähintään poistoja			100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Kaupungin tilojen korjausinvestointitason tulee vastata vähintään poistoja			100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Tavoitteen kuvaus: Korjausvelan hallinta							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Hyvinvointi ja aktiivisuus, kaupungin yhteiset tavoitteet

Terveiden elämäntapojen edistäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä					Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7	
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus							
<ul style="list-style-type: none"> 4-vuotiaat 	Lukujen saata- vuutta selvitetään	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
<ul style="list-style-type: none"> 5 lk 	Lukujen saata- vuutta selvitetään	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
<ul style="list-style-type: none"> 8 lk 	16,5 %	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat. Tavoitearvot: Turku/Suomi, alin kolmannes.							
<ul style="list-style-type: none"> 20 m viivajuoksu 	Tytöt 31/36 %, pojat 38/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> vauhditon viisiloikka 	Tytöt 34/32 %, pojat 52/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> yläkartalon kohotus 	Tytöt 32/40 %, pojat 43/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> Etunojapunnerrus 	Tytöt 30/22 %, pojat 23/20 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> Heitto-kiinniottoyhdistelmä 	Tytöt 40/38 %, pojat 37/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiagnoosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	9358	määrä laskee	Laskee	Laskee			
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vs. kansallinen taso)	Kyselyä ei toteutettu 2017	osuus kasvaa	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa			

Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4		
	Arviointikriteerit:	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus % (ATH)								
<ul style="list-style-type: none"> 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> +75-vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee				
Ei yhtään läheistä ystävää % oppilaista (Kouluterveyskysely 2017)								
<ul style="list-style-type: none"> 8-9lk (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	8 %/8,5%	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	8,2 %/7,2%	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	6,4% / 7,4%	Laskee	Laskee	Laskee				
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely 2017)								
<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	6,3 %/5,8 %	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vs kansallinen ka.) 	1,0 %/1,1 %	Laskee	Laskee	Laskee				
Tavoitteen kuvaus: Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin.								

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.4 Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistoimintaa ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä				Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Nuorisotyöttömien osuus	11,98 %	11,5 %	10 %	10 %			
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus							
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä 	2043	4000	3000	3000			
<ul style="list-style-type: none"> Kokonaisasiakasmäärä 	2901	7500	4500	4500			
<ul style="list-style-type: none"> Uusien asiakkaiden määrä 	2221	4500	3000	3000			
<ul style="list-style-type: none"> Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivointitoimiin 	1336	1300	1500	1500			
<ul style="list-style-type: none"> Aktivointiaste * 	70 %	50 %	70 %	70 %			
Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.							
* Asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).							

Vanhemmuuden tuki	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.2 Lisätään tuottavuutta tekemällä ehkäisevästä työstä kaiken toiminnan kivijalka				Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus ikäryhmästä	6,8% / ?	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon			

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Ohjelma valmisteltu	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.							

Toimialan omat tavoitteet

Uuden toimintamallin luominen sote- ja maakuntauudistuksen jälkeiseen aikaan hyvinvoinnin edistämiseen, työllisyyteen ja kotouttamiseen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.1.3 Luodaan parempia palveluita kehittämällä vaikuttavia asiakaskeskeisiä palveluprosesseja			Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1. ja 3.1.4.			
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Arviointikriteeri 2019: Toimintamallin luominen ja toimeenpano			Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen	Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen			
Tavoitteen kuvaus: Varaudutaan mahdollisen sote- ja maakuntauudistuksen jälkeiseen aikaan luomalla uusi toimintamalli hyvinvoinnin edistämiseen, työllisyyteen ja kotouttamiseen. Käynnistetään ja toteutetaan toimintamallin mukainen toiminta.							

Teknillisen alan korkeakoulutuksen ja vetovoiman vahvistaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.6 Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan			Muut toteutettavat linjaukset:			
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Arviointikriteeri 2019:			Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen	Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen			
Tavoitteen kuvaus: Teknologia kampus Turun toiminnan käynnistäminen, STEAM -toiminnan käynnistäminen. Laaja-alainen ja monitieteinen tekniikan alan osaamiskeskittymä tukee tulevaisuuden teknologioiden kehittymistä Turun alueella. Teknologia kampus Turku toteuttaa osapuolille yhteiset infrastruktuurit tekniikan koulutuksen ja tutkimuksen tueksi ja optimoi opetusyhteistyön oppilaitosten välillä kaikilla koulutusasteilla. Osaamiskeskittymässä ylläpidetään yhteistä tutkimusstrategiaa, joka huomioi laajasti alueen teollisuuden tutkimus- ja tuotekehitystarpeita.							
STEAM Turku tarjoaa perusopetuksen ja toisen asteen yhdistävän tiede- ja teknologiapolun, jonka kautta eri-ikäisille lapsille ja nuorille aukeaa laaja mahdollisuus oppia tieteitä ja teknologiaa, erikoistua tekniikan eri alojen jatko-opiskeluun ja työharjoitteluun.							

Tutkimus- ja kehitysinfrastruktuurin vahvistaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.1 Turun alueen kilpailukyvyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen	Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen			
Tavoitteen kuvaus: Investointien ja ulkoisen rahoituksen määrä t&k -infrastruktuureihin, KTK Turku Oy:n strategian uudistaminen.							

Positiivisen rakennemuutoksen tukeminen / teollisuuden sijoittumisen helpottaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.2 Yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan uudistamalla Turun kaupungin tarjoamia yrityspalveluja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Tarjotaan yrityksille positiiviseen rakennemuutokseen liittyviä palveluita Turun kaupungin asiantuntijaryhmän kautta. Näitä palveluita ovat. mm. liikkumiseen, asumiseen, viestintään ja vetovoimaan, tilastotietoon, osaamisen varmistamiseen, kaavoitukseen, päivähoitoon tai kouluihin liittyvät asiat.							

Turun logistisen aseman vahvistaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Logistista asemaa vahvistetaan seuraavilla toimenpiteillä: Tunnin juna- hankkeen edistäminen, Turun ja Tukholman yhteyksien vahvistaminen sekä Turun roolin vahvistaminen Pohjoisella kasvuvyöhykkeellä. Hankkeet etenevät toimintasuunnitelman mukaisesti.							

4.3 Strategiset hankkeet (KH)

Hanke	Hyötytavoite	Strategiakytös
Uusien työ- ja tilankäyttökonseptien kehittäminen	Tilankäyttöä tehostetaan kaikissa kaupungin toimistoissa siten, että tilamitoitus on enintään 15-18 m ² /hlö (uudiskohteissa 15 m ² ja peruskorjatuissa kohteissa 18 m ²). Samalla voidaan osittain luopua myös nimetyistä työpisteistä. Tätä kautta voidaan vähentää jopa noin 10 000 m ² toimistotiloja. Säästöpotentiaali tilakustannuksissa näiden toimenpiteiden seurauksena on vuositasolla 0,5 - 1,5 M€.	3.2.7 Tilojen käyttöä tehostetaan uudistamalla toimintamalleja
Työllisyyden edistämisen toimintamallin kehittäminen	6aika Digipore: Vastataan positiiviseen rakennemuutokseen ja haetaan uusi toimintamalli nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen. 6aika Duunipolku: Hankkeen tavoitteena on kehittää motivoivan haastattelun formaattia Turun seudun työvoima- ja elinkeinokokeiluun. Lisäksi hanke kehittää mentorointimallin, jolla tuetaan vaikeasti työllistyvien palvelupolkua kohti työllistymistä. Työvoimahautomot: Hanke synnyttää työvoimahautomot. Ne tuottavat aitoa kumppanuutta, jonka tuloksena työttömät saavat joustavan reitin päästä oman osaamis- tai potentiaaliansa työtehtäviin. Syntyy reaaliaikaista ammattitaitoa ja osaamista.	3.1.4 Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistointia ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä
Turun keskustan kehittäminen	Tavoitteena on parantaa ympärivuotista houkuttelevuutta sekä varmistaa vilkkaan kulttuurielämän ja vireän tapahtumatoiminnan edellytykset kaupungin keskustatilassa. Tavoitteena on parantaa julkisia kaupunkitiloja ja vahvistaa kaupallisen keskustan elinvoimaa sekä palauttaa usko keskustaan kohdistuviin investointeihin. Tavoitteena on lisätä keskustan asukas- ja työpaikkamääriä, yhtenäistää keskustan toiminnallisuutta, ja varmistaa keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla.	3.1.5 Turkuä kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina
Turun kaupungin hallinnon kehittämishanke	1. Hallinnon laadun parantaminen toimintatapoja kehittämällä 2. Tehtävänkuvien selkeyttäminen ja osaamisen varmistaminen riskien hallinnan näkökulmasta. 3. Hallinnon tiivistäminen - tuottavuuden lisääminen.	3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä
Turun kampus ja tiedepuisto	Kasvuedellytysten luominen ja turvaaminen. Kehitysalustojen luominen. Luodaan mahdollisuuksia uusien työpaikkojen syntymiselle. Kampus - Tiedepuiston alue herättää seudullista, kansallista ja kansainvälistä mielenkiintoa. Alueen kaupunkirakenteen tiivistämisellä tuetaan Turun kaupungin hiilineutraali Turku vuonna 20xx tavoitetta.	3.1.1 Turun alueen kilpailukykyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla
Toiminnan ja talouden ohjauksen kehittäminen (SAP)	Nykyisen toiminnanohjaus- ja henkilöstöhallintajärjestelmän päivitys. Tavoitteena on raportoinnin tehostuminen, kustannuslaskennan kehittäminen ja laadukkaamman tiedon tuottaminen päätöksenteon tueksi.	3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä
Tietohallintostrategian toimeenpano	Kaupungin IT-palvelujen kehittämisvisio tiivistyy kuuteen tavoitteeseen. Visio kuvaa miten IT-palvelujen tulee toimia, jotta toiminta parhaiten vastaa asiakkaiden ja henkilöstön odotuksia sekä kaupungin strategisia päämääriä.	3.2.6 Kaupungin perustoimintaa tuetaan parantamalla tukipalvelujen laatua ja kustannustehokkuutta

Smart and Wise Turku/Turvallisuus	Turvallisuus-painopistealueen tavoitteena on kasvattaa turvallisuuden tilannetietoisuutta paremman tiedonhallinnan ja data-analytiikan keinoin sekä tehostaa sitä kautta viranomaisyhteistyötä. Erityisen huomion kohteena on yhteiskunnan toimintojen kannalta kriittisen infrastruktuurin suojaaminen kyberrikollisuudelta.	3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla
Smart and Wise Turku/Syrjäytymisen ehkäiseminen	Syrjäytymisen ehkäiseminen-painopistealueen tavoitteena on tukea erityisesti 15-29 -vuotiaiden nuorten, nuorten aikuisten ja perheiden syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä hyödyntäen laaja-alaisesti kohderyhmään ja asuinalueisiin liittyviä mittareita, data-analytiikkaa ja tutkimustuloksia. Lisäksi suunnittelemme ja toteutamme syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä erikseen valituille asuinalueille.	3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla 2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä
Smart and Wise Turku/Liikenne ja Liikkuminen	Liikenne ja liikkuminen-painopistealueen tavoitteena on kuvata tulevaisuuden älykäs, eri liikennemuotoja yhdistävä, liikenne- ja liikkumisjärjestelmä sekä kasvattaa käytännön toteutuksiin liittyvää osaamista ja ymmärrystä innovatiivisten kokeilujen kautta.	3.3.7 Ympäristön kannalta kestävä ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä
Smart and Wise Turku/Kaupunkisuunnittelu	Kaupunkisuunnittelu-painopistealueen tavoitteena on kehittää ja automatisoida kaupunkiympäristön suunnitteluun, rakennuttamiseen ja ylläpitoon liittyviä prosesseja ja luoda niitä tukevia digitaalisia ratkaisuja.	3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä
Smart and Wise Turku/Hiilineutraalius ja resurssiviisaus	Kaupungin elinvoiman ja kasvun tulee rakentua ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväälle perustalle. Toteutamme päästöttömyyteen, jätteenkäytön ja kestävään luonnonvarojen käyttöön liittyvät resurssiviisauden periaatteet vuoteen 2040 mennessä.	3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029
Smart and Wise Turku/Asiakkuuksien ja palveluiden hallinta	Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta -painopistealueen tavoitteena on asiakaslähtöisten ja vaikuttavien palvelujen kustannustehokas järjestäminen uudistamalla kaupungin toimintatapoja ja hyödyntämällä digitalisaation ja sen tuottaman datan mahdollisuuksia.	3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä
Pohjoinen kasvuyöhyke (PKV)	Pohjoinen kasvuyöhyke on alusta ennakkoluulottomille digitaalisten palvelukonseptien kokeiluille ja piloteille sekä kansainvälisesti houkutteleva elinkeinoelämän toimintaympäristö. Se tarjoaa kehitysalustan innovaatioille, Suomen edelleen kansainvälistymiselle ja uusiin, digitaalisiin sovelluksiin perustuvien ratkaisujen kokeiluille ja kaupallistamiselle. Pohjoisen kasvuyöhykkeen strategiset painopisteet vuosina 2015-2018 ovat elinkeinoelämän kannalta keskeisten kuljetusketjujen ja logistiikkaratkaisujen kehittäminen yli hallinnollisten tai alueellisten rajojen, tavoitteena kitkattomat ja sujuvat logistiset tavaravirrat. Pohjoisen kasvuyöhykkeen kehittämisen kärjet kohdistetaan sisäisen saavutettavuuden parantamiseen kotimaan ja kansainvälisen tavaraliikenteen solmukohdissa. Yritysten asioinnin ja tavaravirtojen tehokkuus ja niiden saavutettavuus yöhykkeellä perustuu siihen kuinka hyvin satamat, lentoasemat ja tavaraliikenteen rajanylityspaikat toimivat koko yöhykkeellä, sekä siihen kuinka yöhykkeen sisäiset virrat toimivat logistiikkakeskusten, väylien ja logistiikkapalvelujen markkinoiden varassa.	3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja

<p>Kasvusopimus Sinisen ja vihreän teollisuuden symbioosit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Korkeakoulu-yritysyhteistyö ja opiskelijayrittäjyys • Työllistymisen polku maahanmuuttajille • Cleantech toimialan keskeinen klusteri alueellamme on Smart Chemistry Park. Se on Tiivis clean-tech, bio- ja kiertotalouden yritysverkosto, joka kasvaa ja kehittyy alueellamme, vahvistaa Turun kaupunkiseudun roolia vientituotteiden ja ratkaisujen tuottajana maailmanlaajuisesti puhtaamman, resurssi- ja ympäristöystävällisemmän teollisuustuotannon ja elinympäristön puolesta. Korkeakoulut ja yliopistot tuot-tavat toimialalle osaajia ja opetus sekä tutkimus ovat korkeatasoisia alueella myös jatkossa. Valmistuneet osaajat työllistyvät alueen cleantech ja teollisuusyrityksiin, jotka mahdollistavat bio- ja kiertotalouden toteutumisen. Alue houkuttelee osaajia ympäri Suomea ja klusterin kasvu luo uusia työpaikkoja. Alueella on vilkas startup toiminta ja uudet yritykset saavat tukea alueella olevasta korkeakoulu- ja yritysverkostosta. Alueella kehitettyjä cleantech alan tuotteita ja palveluita otetaan käyttöön paikallisesti ja niistä tehdään myös vientituotteita. Kotimaan pilotointi / referenssi vaiheen jälkeen tuotteita ja palveluita lähdetään viemään maailmalla. Cleantech ala on vientiala, mikä tukee alueen talouskasvua. Cleantech toimiala tuottaa uusia teknologioita, palveluita, tuotteita mitkä mahdollistavat kestävä kehityksen toteutumisen Varsinais-Suomessa ja samalla tarjoten ratkaisuja myös globaalisti. 	<p>3.1.6 Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan</p> <p>3.1.4 Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistointia ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä</p> <p>3.1.1 Turun alueen kilpailukykyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla</p>
<p>Kasvusopimus Innovaatioympäristön ja tiedepuistoalueen rakentaminen osaamisen hyödyntämiseksi ja kaupallistamiseksi</p>	<p>Kilpailukykyisen av-alan ekosysteemin kehittäminen Turun kaupunkiseudulla Korkeakoulu-yritysyhteistyö ja opiskelijayrittäjyys Työllistymisen polku maahanmuuttajille</p>	<p>3.1.6 Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan</p>
<p>DiPaKe 2018-2019</p>	<p>Tavoitteena on, että kaikki vahvaa tunnistamista ja maksamista omaavat sovellukset käyttävät keskitettyä ratkaisua (linjaus), jolloin tulevaisuudessa tapahtumat voidaan mm. esittää asiakkaan MunTurku-tilillä.</p>	<p>3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä</p>
<p>Aurajoen rannat</p>	<p>Luodaan Aurajoen tarinasta kaupungin kokonaisbrändiä tukeva markkinointi ja viestintäkeino. Yhdistetään pirstaleinen tekeminen osaksi isompaa kokonaisuutta ja mahdollistetaan ulkoisten kehittämishankkeiden ja rahoituskanavien tuominen osaksi kaupungin kehittämistä. Mahdollistetaan projektien tarkoituksenmukainen aikataulutus ja priorisointikeino.</p>	<p>3.3.9 Kaupungin vetovoimaisuutta lisätään korostamalla veden ja kaupunkiluonnon saavutettavuutta sekä ekologista laatua</p>
<p>Asiakirjahallinnan kokonaisuuden kehittäminen</p>	<p>Kaupungin tiedonhallinnan ratkaisut vastaavat niitä vaatimuksia, jotka julkishallinnon tulee täyttää tietosuojan sekä sähköisen tiedon, rekisteritiedon ja asiakirjallisen tiedon elinkaaren hallinnassa ja käsittelyssä. Samalla käyttöön saadaan prosessien digitalisoinnin sähköisesti säilytettävän tiedon ja hyödyt: tiedon parantunut löydettävyyttä, yhdistely-, jatkokäyttö- ja jalostusmahdollisuudet sekä tietopalvelun tehostuminen. Digitaalisia aineistoja ja asiakirjalista tietoa voidaan jatkossa käyttää ja säilyttää pelkästään sähköisessä muodossa, jolloin paperiaineiston arkistointiin tarvittava arkistotilarave ei enää kasva.</p>	<p>3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla</p>

Asiakaspalvelun uudistaminen	Asiakaslähtöisyyden parantamisen lisäksi tavoitellaan kustannustehokkuutta. Toimenkuvat selkeytyvät ja ovat tarkoituksenmukaisempia kun asiantuntijoiden ja asiakaspalvelijoiden tehtäväkenttää ja työnjakoa pystytään selkeyttämään. Lisäksi erotetaan mahdollisuuksien hallinnollinen työ. Näin olleen henkilöstöresurssit ovat tehokkaammin käytössä ja osaamista pystytään hyödyntämään paremmin.	3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä
IT-palvelukehitys	<p>IT-palvelukehitystä tehdään tietohallintostrategian mukaisesti. Kaupungin työntekijöille luodaan digitaalinen työympäristö, jonka avulla työn tuottavuuden kasvu mahdollistetaan ajasta ja paikasta riippumattomasti. Kaupungin tärkeimpiä sovelluksia jaetaan tietoturvallisesti käytettäväksi myös ulkoverkosta ja ulkoisista työasemista. Työympäristöön tuodaan lisää uusia pilvipalveluja jotka tuovat kaupungin työntekijöiden käyttöön yhä uusia ja innovatiivisia työn tekemisen välineitä. Käyttövaltuushallintaa kehitetään automatisoimalla käyttäjävaltuushallintaa.</p> <p>Mobiilityöskentelyä tuetaan ja mahdollistetaan yhdessä muiden hankkeiden kanssa ja näiden tarpeita kuunnellen (mm. Byråbo). IT-palveluiden kustannuksien läpinäkyvyyttä parannetaan ja mahdollistetaan käyttäjille ajantasainen tieto palveluiden käyttäjämääristä ja hinnoista rakentamalla IT-palveluiden oma raportointiportaali asiakkaiden käyttöön. Työasemaympäristön modernisointia jatketaan Windows10 -päivityksillä ja alustaratkaisuja kehitetään strategian mukaan tukemaan yhä laajemmin kaupungin järjestelmiä.</p>	<p>3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä</p> <p>3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä</p> <p>3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla</p> <p>3.2.6 Kaupungin perustoimintaa tuetaan parantamalla tukipalvelujen laatua ja kustannustehokkuutta</p>

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite 2018-2021	Toimialan tavoite TA 2019	Toimialan toimenpiteet tavoitteen edistämiseksi
Työ lisää hyvinvointia	1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	1.A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista: <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntämällä koulutusta • antamalla tukea • luottamalla omiin alaisiin 	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee johtamista ja työyhteisöjen toimintaa
	2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti	2.A. Työkyvyn hallinta 2.B. Vaarojen ja haittojen arviointi / riskien arviointi 2.C. Kunta 10 - tuloksien pohjalta tehdyt kehittämissuunnitelmat koskien työpaineita 2.D. Asiakasväkivallan kokemus	A) Jokaisella vastuualueella analysoidaan kunta 10-tulokset ja tehdään kehittämistoimenpiteitä kehityskeskusteluiden yhteydessä. B) Jokaisella vastuualueella analysoidaan kunta 10-tulokset ja tehdään kehittämistoimenpiteitä kehityskeskusteluiden yhteydessä. C) Jokaisella vastuualueella analysoidaan 10 -tulokset läpi ja etsitään ratkaisuja työpaineiden vähentämiseksi. D) Jokaisella vastuualueella analysoidaan kunta 10-tulokset ja tehdään kehittämistoimenpiteitä kehityskeskusteluiden yhteydessä.
	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3.A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee perustehtävää.
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	4. Osaamisen turvaaminen muutoksessa	4.A. Osaamisprofiilien ajan tasalla pitäminen 4.B. Osaamisen johtamisen vuosikellon toteuttaminen	Strateginen HR -vastuualue tekee suunnitelman Osaamisen johtamisen vuosikellon toteuttamisesta ja osaamisprofiilien ajan tasalla pitämisestä.
	5. Toimintakyvyn ja tavoitteellisuuden säilyttäminen muutoksessa	5.A. Muutoksen kokeminen työssä 5.B. Työyhteisön tavoitteiden ymmärtäminen ja niiden saavutettavuus	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee johtamista ja työyhteisöjen toimintaa. B) Vastuualueet jalkauttavat toimialan strategisen ja operatiivisen sopimuksen tavoitteet osaksi oman toiminnan tavoitteita.
	6. Uudistamiskyky	6.A. Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	Vastuualueet kehittävät jatkuvasti omia prosessejaan kehittämismallin mukaisesti.

Parempi johtaminen	7. Päätöksenteko ja johtaminen koetaan oikeuden mukaiseksi	7.A. Tavoitteiden selkeys ja avoimuus päätöksenteon perusteissa	A) Päätöksenteko tehdään tietoon perustuen ja tavoitteet jalkautuvat vastualueiden esimiesten kautta yksikön toimintaan.
	8. Laadukas esimiestyö	8.A. Esimiehelle riittävä tuki tavoitteiden saavuttamisessa	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee esimiestyötä.
	9. Yhteistoiminta ja osallistaminen	9.A. Yhteistoiminta toimialoilla kunnossa 9.B. Työpaikan tiedonkulun varmistaminen 9.C. Strategisesti ohjatut kehityskeskustelut	A) Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia, huolehditaan kahdensuuntaisesta viestinnästä. B) Sähköisten työkalujen käyttöönotto sisäisessä viestinnässä mahdollisuuksien mukaan C) Kehityskeskustelut ohjeistetaan keskitetysti strategisen HR:n toimesta.

6.1 Tunnusluvut (kh)

Tiedoksi annettavat Konsernihallinnon tunnusluvut

Tunnusluku	Tunnusluvun tyyppi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Konsernihallinto, ryhmät. Tunnuslukuina käytetään sopimuksessa olevia taloudenpidon ja resurssien käytön mittareita sekä niistä laskettuja suhdelukuja:					
Toimintamenot (1.000 €)	T/T	18 976 (+0,9 %)	18 767 (-1,1 %)	27 005 (+43,9 %)	27 835 (+3,1 %)
Toimintamenojen osuus kaupunkiemion toimintamenoista (%)	T/T	1,30 % (18976/1457854)	1,30 % (18767/1441373)	1,84 % (27005/1467246)	1,87 % (27835/1489721)
Työvoiman käyttö (htv)	T/T	200,0	201	305	316
Palkat ja palkkiot (1.000 €), muutos -% edellisestä vuodesta	T/T	8 663 (+1,0 %)	8 497 (-1,9 %)	12 303 (+23,9 %)	12 785 (+3,9 %)
Palkat ja palkkiot henkilötyövuotta kohti (€/htv)	T/T	41 515 (-9,9 %)	42 274 (+1,8 %)	40 338 (-4,6 %)	40 459 (+0,3 %)
Tilojen käyttö (m ²) - Huoneiden pinta-ala pl. käytävät yms.	T/T	2 117	2 117	2 117	2 117
Tilojen käyttö henkilötyövuotta kohti (m ² /htv)	T/T	10,6	10,5	6,9	6,7

T/T = tuottavuus ja taloudellisuus

Kaupungin palvelurakentamisen tilainvestointiohjelman jako

Tunnusluku	2019	2020	2021	2022
Korjausinvestoinnit	10 016 765	8 487 770	7 560 000	7 000 000
Uudisrakentaminen	13 469 500	7 865 500	9 479 000	5 130 000
Kohdistamattomat alle 1 milj. euron investoinnit	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Hankkeiden suunnitteluvaraus	600 000	600 000	600 000	600 000
Yhteensä	32 089 295	24 953 270	25 639 000	20 730 000

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Turun kaupungin asunto- ja maapolitiikan periaateasiakirja	Asiakirjan valmistelun käynnistämispäätös, Kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaosto 29.1.2018 § 12. Asiakirjan valmistelu ja päätöksenteko vuoden 2018 aikana.
6Aika - Avoimet ja älykkäät palvelut	6Aika - Avoimet ja ketterät kaupungit on kestävä kaupunkikehityksen strategia, jossa ovat mukana Suomen suurimmat kaupungit, ns. kuutoskaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere ja Turku. Strategia on kansallisesti erittäin merkittävä: mukana olevissa kaupungeissa asuu 30 % maamme väestöstä. Suurimpien kaupunkiseutujen käyttö uusien innovaatioiden kehitysympäristönä vahvistaa Suomen kilpailukykyä, koska kokonaisuus on riittävän suuri maa-ilmanluokan referenssikohteeksi. Strategiassa myös parannetaan kaupunkien palveluprosesseja ja niiden yhteen toimivuutta yli kuntarajojen. Toimenpiteet lisäävät sekä osallistujakaupunkien että koko maan julkisen sektorin tuottavuutta, koska uudet toimintamallit ovat kaikkien kaupunkien ja kuntien käytettävissä.
Elinkeino- ja innovaatio-sopimus	<p>Turun kaupungin tavoitteena on omalla toiminnallaan sekä yhteistyössä yliopistojen ja muiden kumppanien kanssa kehittää toimintaympäristöä ja palveluja, jotka tukevat uusien yritysten käynnistämistä, innovatiivisten yritysten syntymistä ja yritysten kasvua sekä uudistumista Saattamalla alueen toimijat ja palvelut yhteen voidaan työtä tehdä yhdessä ja saavuttaa toiminnan parempaa vaikuttavuutta sekä synergiaetuja, jotka syntyvät nykyistä paremman työnjaon kautta. Asiakkaan näkökulmasta palvelukokonaisuudet ovat helpommin saavutettavissa ja palveluprosessit muodostuvat saumattomiksi kokonaisuuksiksi, jossa palvelut tuottaa yhteistyössä eri toimijat.</p> <p>Sopimuksen lähtökohtana on innovaatio- ja elinkeinopalvelujen tuottaminen yhteisissä toimitiloissa nykyisessä ICT-talossa. Tilajärjestelyistä vastaa Teknologiateollisuus Oy. Sopimukseen pohjautuen ICT-taloon sijoitetaan Turun Yliopiston, Åbo Akademin, Turun Ammattikorkeakoulun innovaatiopalvelut sekä Turku Science Parkin ja Turun Seudun Kehittämiskeskuksen (mukaan lukien Potkuri) palvelut. Edelleen ICT-talossa aloitetaan uusien innovatiivisten yritysten syntyminen ja käynnistymiseen tähtäävää AH-JO-toimintaa. Sopimukseen sisältyy myös yrityshautomo- ja kiihdyttämöpalvelujen kokoaminen yhteen paikkaan. Turun Seudun Kehittämiskeskuksen muuttamisen johdosta avautuu uusia mahdollisuuksia tilajärjestelyihin kaupunkikonsernissa.</p> <p>Sopimuksen ansiosta innovaatio- ja elinkeinopalvelut ovat nykyistä helpommin saavutettavissa. Asiakkaan on mahdollista saada lähes kaikki yritystoimintaan liittyvät palvelut saman katon alta riippumatta siitä, kuka on palvelun tuottaja. Sopimus luo edellytykset myös nykyistä parempaan tehtävien jakamiseen kumppanien kesken ja resurssien tehokkaamman kohdentamisen. Mielikuvia yritysmuutosten kirkastuu ja vahvistuu.</p>
FinnwayLearning-sopimus	<p>Turun kaupunki, Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu ja Turun Aikuiskoulutuskeskus käynnistivät vuonna 2012 valmistelun alueellisen koulutusviennin kokoamiseksi ja toimintamallin luomiseksi. Yhteistyösopimus allekirjoitettiin syyskuussa 2013.</p> <p>Konsortio käsittää koko suomalaisen koulutuskareen perusopetuksesta aina korkeakoulujen huippututkimukseen ja aikuiskoulutukseen. Yhteisenä tavoitteena on edistää Suomen ja Turun alueen koulutusvientä kansainvälisillä markkinoilla.</p>
Itämerihaasteen toimenpideohjelma	Ohjaa ja koordinoi Turun kaupungin Itämeritoimenpiteitä vuosina 2014-2018
Kaupunkitutkimusohjelma	Kaupunkikehitystä koskevan tutkimusyhteistyön kohdistaminen.
Kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma	Kuntien maanhankinta, maankäyttösopimusten periaatteet, tontinluovutus, asemakaavojen toteutumisen edistäminen, haja-asutusalueelle rakentaminen, asuntotuotannon määrälliset ja laadulliset tavoitteet vuoteen 2025 asti.
Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus 2016-2019	<p>Sopimus perustuu Sipilän hallituksen ohjelmaan 29.5.2015, jonka mukaisesti hallitus solmii asumista, maankäyttöä ja liikummista yhteen sovittavan ja asuntotuotantoa sekä kasvua vauhdittavan sopimuksen suurimpien kaupunkiseutujen kanssa.</p> <p>Aiesopimus kuvaa Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion yhteistä tahtotilaa ja tulevaisuuden kehityssuuntia.</p>

	<p>Sopimuksella edistetään hallitusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kansallisten ilmasto- ja energiatavoitteiden toteutumista Turun kaupunkiseudulla, seudun kuntien yhteisesti hyväksytyjen strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista.</p> <p>Sopimusmenettelyn avulla vahvistetaan Rakennemallin 2035 sitovuutta ja konkretisointia, edistetään sopimuksen tarkoitusta tukevien seudullisesti merkittävien ohjelmien ja hankkeiden toteutusta sekä edistetään Pohjoisen kasvuyöhykkeen (Tukholma-Turku-Helsinki-Pietari) kehittymistä tukevien hankkeiden toteutusta.</p> <p>Sopimus sisältää yhteensä 37 toimenpidettä, jotka on jaoteltu kolmeen teemaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Elinvoimainen seutu, jonka toimenpiteet kohdistuvat Pohjoisen kasvuyöhykkeen vahvistamiseen ja matkailun edistämiseen. •Vahvat yhdyskunnat, jonka toimenpiteet kohdistuvat keskuksien, asemanseutujen ja joukkoliikenteeseen tukeutuvien alueiden elinvoiman lisäämiseen. •Sujuva arki, jonka toimenpiteet kohdistuvat asuntotuotannon monipuolistamiseen, palveluiden saavutettavuuteen ja turvallisiin matkoihin.
Maakuntakaava	Turun kaupunkiseudun maankäyttö ja kehittäminen.
Maakuntastrategia	Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma valmistellaan samanaikaisesti, jolloin ne muodostavat Varsinais-Suomen maakuntastrategian. Varsinais-Suomen maakuntasuunnitelma sisältää maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet. Maakuntaohjelma 2014-2017 sisältää yksilöidyt tavoitteet, keskeisimmät hankkeet ja muut kehittämistoimenpiteet sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi.
RSGT / Opiskelukaupunki Turku -yhteistyösopimus	Turun kaupunki, kaupungissa toimivat korkeakoulut ja opiskelijajärjestöt vahvistavat omalla toiminnallaan ja yhteisesti sovittavilla toimenpiteillä Turun asemaa opiskelukaupunkina.
Turun kaupungin ja Sitran yhteistyösopimus / Kestävän kehityksen kumppanuus 2015-2018	<p>Osapuolten yhteisenä tavoitteena on vahvistaa tietopohjaa sekä luoda, toteuttaa ja tehokkaasti viestiä kestävän kehityksen mukaisia kaupunkikehitysratkaisuja, joiden avulla luodaan Suomeen hiilineutraalia ja resurssiviisasta tulevaisuutta sekä sitä palvelevaa innovaatio- ja yritystoimintaa.</p> <p>Erityisenä tavoitteena on em. kehityksen ja ratkaisujen referenssialueiden kehittäminen Turun seudulle sekä Turun kaupungin kehittäminen kestävän kaupunkikehityksen kansainväliseksi mallialueeksi.</p> <p>Em. tavoitteiden toteuttamiseksi osapuolet toteuttavat yhdessä hankkeita, joihin kumpikin osapuoli kohdistaa tarvittavan asiantuntemuksen ja muut resurssit sekä kantaa vastuunsa toteutuksesta mahdollisimman tuloksellisesti ja laadukkaasti.</p>
Turun kaupungin kaavoitus- ja toimenpideohjelma rakennemallin toteuttamiseksi	Kaavoitusohjelma ja valmiiden asemakaavojen varanto, arvio rakentuvista asunnoista ja asukkaiden määrästä, arviot rakentuvista työpaikka-alueista.
Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035	Kaupunkiseudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistäminen, väestö- ja työpaikkatavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen vuoteen 2035 asti.
IT-strategia	<ul style="list-style-type: none"> - Resurssien tehokkaampi käyttö yhteisen IT-ohjauksen kautta - IT-ratkaisujen parempi uudelleen käytettävyys ja päällekkäisten investointien välttäminen yhteisellä kehittämissuunnittelulla ja kokonaisarkkitehtuureilla - Kaupunkitason skaalaetujen hyödyntäminen noudattamalla yhteistä linjaa infrastruktuuriratkaisuissa ja IT-tuen järjestämisessä - Kustannustehokkuuden parantaminen hoitamalla toimittajahallinta ja IT-hankinnat yhtenäisellä tavalla - IT:n vaikuttavuuden parantaminen panostamalla systemaattisesti henkilöstön osaamisen kehittämiseen strategian mukaisilla osaamisalueilla.
Tilastrategia	Kaupungin tilojen käyttö
Turku Future Technologies -sopimus	Sopimuksella palvellaan valmistavan teknologiateollisuuden monialaisia teknologia- ja osaamistarpeita. TFT:ssä korkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan osaamista ja palveluja myydään ja markkinoidaan ensisijaisesti Turun ja Lounais-Suomen yrityksille, toiminnallisena painopisteenä Turun ja Rauman talusalueet, mutta myös muualle. Sopimuksessa ovat mukana Aalto Yliopisto, Lappeenrannan Teknillinen Yliopisto, Oulun Yliopisto, Tampereen Teknillinen Yliopisto, Turun Ammattikorkeakoulu, Turun Yliopisto, Yrkeshögskolan Novia/Aboa Mare ja Åbo Akademi.

Pohjoisen kasvuyöhykkeen Verkostoyhteistyösopimus	Verkostoyhteistyösopimuksen valmistelu ja päätöksenteko vuoden 2018 aikana. Tavoitteena jatkaa Pohjoisen kasvuyöhykkeen toiminnallisen kokonaisuuden kokonaisvaltaista kehittämistä siten, että kasvuyöhyke linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita. Tavoitteena lisäksi kytkeytyä entistä paremmin osaksi EU:n ydinverkkokäytävää.
Turun ilmastosuunnitelma 2029	Kaupunginvaltuuston päätös 11.6.2018 § 142. Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 on valmisteltu Euroopan Unionin yhteisen mallin (SE-CAP, Sustainable Energy and Climate Action Plan) mukaisesti ja se sisältää ilmastopolitiikan toimintalinjat ja välitavoitteet vuosille 2021, 2025 ja 2029. Suunnitelma käsittää sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että sopeutumisen. Päämääränä on toteuttaa yhdessä kaupunkistrategian asettama tavoite hiilineutraalista kaupunkialueesta 2029 sekä vahvistaa Turun asemaa ilmatoratkaisujen kansainvälisenä edelläkävijänä. Suunnitelma sisältää myös perustelut, miksi ja miten hiilineutraaliuden tavoite saavutetaan.

LIITTEET

Keskustan kehittäminen -kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Turun Tiedepuisto -kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Smart and Wise Turku -kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Aluepelastuslaitoksen strateginen sopimus 2019

Liite 1 Keskustan kehittäminen

1. Kuvaus kärkihankkeen sisällöstä

Keskustan kehittäminen -kärkihanke on kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän työkalu kaupunkistrategian keskustaan koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi. Strategian linjausten mukaan kaupungin ydin on näköiskuva kaupungin menestyksestä, hyvinvoinnista ja kilpailukyvyistä, ja siksi sen on koko ajan kyettävä uudistumaan. Kokonaisvaltaiseen kaupunkikehittämiseen tähtäävällä kärkihankkeella tavoitellaan Turun keskustan kilpailukyyn ja vetovoiman vahvistamista niin liiketoiminnan ja matkailun kuin asumisen näkökulmista.

Yhtäältä tavoitteena on vahvistaa elinvoimaisen kaupunkikeskustan asemaa kaupunkilaisten yhteisenä viihtyisänä ympäristönä parantamalla julkisia kaupunkitiloja, lisäämällä ympärivuotista houkuttelevuutta sekä varmistamalla vilkkaan kulttuurielämän ja vireän tapahtumatoiminnan edellytykset kaupungin keskustatilaissa. Toisaalta halutaan löytää keinoja kaupallisen keskustan elinvoiman vahvistamiseen ja uskon palauttamiseen keskustaan kohdistuviin investointeihin. Tavoitteena on lisäksi varmistaa, että keskusta on tulevaisuudessakin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla niin kansainvälisesti, kansallisesti kuin seudullisesti.

Kärkihankkeen rakenne

Keskustan kehittämisen kärkihanke koostuu kolmesta tavoitteellisesta painopistealueesta, jotka luovat pohjan elävän ja vetovoimaisen kaupunkikeskustan kehittämiselle:

- Saavutettava ja helposti kuljettava keskusta: Turun keskusta on kaikkien yhteisenä kaupunginosana saavutettavuudeltaan ainutlaatuinen, ja sen liikkumisympäristön ilme on esimerkillisen viihtyisä ja vetovoimainen ympäri vuoden.
- Kaupallisesti houkutteleva keskusta: Turun keskusta on Läntisen Suomen tärkein ja pohjoisen Itämeren kiinnostavin talouden, kaupan ja työssäkäynnin keskittymä.
- Viihtyisä ja elävä kohtaamisten keskusta: Turun keskusta on eurooppalainen asumisen, kulttuurin ja matkailun keskittymä, joka sykkii elämää ympäri vuoden.

Kärkihankkeen toteuttamishjelma ja hankkeen vaikuttavuutta kuvaavat mittarit rakentuvat näiden painopistealueiden varaan.

Kärkihankkeen toimenpidekokonaisuudet 2018 - 2021

Keskustan kehittäminen -kärkihanketta toteutetaan käynnistämällä kaupunginvaltuuston päättämät kymmenen toimenpidekokonaisuutta (kv 14.5.2018 § 92). Toimenpiteet on täsmennetty alla painopistealueittain.

Turun keskusta on kaikkien yhteisenä kaupunginosana saavutettavuudeltaan ainutlaatuinen, ja sen liikkumisympäristön ilme on esimerkillisen viihtyisä ja vetovoimainen ympäri vuoden.

- Keskustaliikenteen kehittäminen: Valmistelemme keskustan kokonaisvaltaista liikennesuunnitelmaa osana Yleiskaava 2029 -työtä. Vahvistamme ydinkeskustaa ympäröivien pääkatujen roolia keskustan ohi suuntautuvassa sekä syöttöliikenteessä ja edistämme keskusta-alueen rauhoittamista tarpeettomalta auto-, huolto- ja jakeliikenteeltä. Sopeutamme eri liikennemuotojen ajonopeuksia ydinkeskustassa. Järjestämme hyvin valmisteltuja, keskustaliikenteen uudelleenjärjestelyyn liittyviä kokeiluja rajatuissa kohteissa ydinkeskustassa. Lisäksi edistämme opastamisen kehittämistä ja pysäköintipalveluiden uudistamista yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (Ohjauksen päävastuutaho: kaupunkiympäristötoimiala)
- Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen: Kehitämme yhtenäistä kävely- ja pyöräilyverkostoa läpi kaupunkikeskustan, ja parannamme reittien turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Muutamme uusia katuosuuksia asteittain kävely- ja pyöräilypainotteiseksi. Varaudumme molempien ranta- ja katualueiden autottomuuteen myöhempiä kehitysvaiheita koskevilla suunnitelmissa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Joukkoliikenteen järjestelyt: Käynnistämme Matkakeskus-hankkeen osana kokonaisvaltaista liikennejärjestelmää ja Aninkaisten alueen kehittämistä. Kevennämme Kauppatorin roolia joukkoliikenteen solmupisteenä uudelleenjärjestelemällä keskustan bussireittejä. Vahvistamme joukkoliikenteen etuisuuksia ja sujuvuutta. Edistämme joukkoliikenteen käyttöä kehittämällä digitaalisia ratkaisuja ja liikkuminen palveluna -mallia yhteistyössä Civitas Eccentric / Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. Lisäksi järjestämme hyvin valmisteltuja kokeiluja joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi ja vesiliikenteen edistämiseksi. (kaupunkiympäristötoimiala)

Kaupallisesti houkutteleva keskusta

Turun keskusta on Läntisen Suomen tärkein ja pohjoisen Itämeren kiinnostavin talouden, kaupan ja työssäkäynnin keskittymä.

- Keskustan kauppakeskus: Laadimme yhteistyössä Ydinkeskustayhdistys ry:n sekä keskustan kaupallisten toimijoiden kanssa Keskustan kauppakeskuksen konseptin, joka tähtää Kauppatoria ympäröivien kaupallisten kortteleiden kehittämiseen sekä markkinoinnin ja tapahtumatoiminnan yhteistoiminnan vahvistamiseen. Lisäämme Kauppatorin monikäyttöisyyttä ja tapahtumallisuutta sekä parannamme sen viihtyisyyttä istutuksiin ja pysyviin, toiminnallisuutta tukeviin rakenteisiin. Tapahtumatoiminnan edellytyksiä tuemme suosimalla torin ympäristössä tilojen ja rakennusten käyttötarkoituksia, jotka ovat sopusoinnussa vilkkaan urbaanin tapahtumallisuuden kanssa. Edistämme turvallisten ja ympärivuotisesti sujuvien yhteyksien rakentamista kaupallisten kortteleiden väleille. (kaupunkikehitysryhmä)
  - Kauppahallin korttelin kehittäminen: Laadimme kokonaisvaltaisen suunnitelman Kauppahallin korttelin potentiaalin hyödyntämiseksi ja monipuolisten toimintojen mahdollistamiseksi. Edistämme kehittämissuunnitelman toteutumista kumppanuuksien kautta. Kytkeämme korttelin kehittämistä koskevan suunnitelman osaksi Keskustan kauppakeskuksen kokonaisuutta. (kaupunkikehitysryhmä)
  - Turun Merikeskus: Suunnittelemme ja toteutamme yhteistyössä merellisten toimijoiden kanssa Turun Merikeskuksen, joka mahdollistaa saariston ja merellisen tunnelman ja elämyksien kokemisen saariston pääkaupungissa. Parannamme merellisen Turun ja saariston palveluiden ja elämysten saavutettavuutta, merellisten palvelutuotteiden laatua ja määrää sekä merellisen Turun ja saariston yleistä houkuttelevuutta aiempaa laajemmalla yhteistyöllä. Edistämme myös merellisen osaamisen näkyvyyttä sekä Itämeren suojelua. (kaupunkikehitysryhmä)
-

Viihtyisä ja elävä kohtaamisten keskusta

Turun keskusta on eurooppalainen asumisen, kulttuurin ja matkailun keskittymä, joka sykkii elämää ympäri vuoden.

- Vanhankaupungin kehittäminen ja brändäys: Luomme konseptin elävän ja vetovoimaisen Vanhankaupungin kehittämisestä laajana kokonaisuutena aina Piispankadulta Fortuna-kortteliin saakka tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kesken. Brändäämme Turun Vanhankaupungin erityiseksi ja arvokkaaksi vetovoimakohteeksi, ja vahvistamme sen houkuttelevuutta tuomalla merkittävä vetovoimatoiminto alueelle. Edistämme Vanhan Suurtorin alueen elävöittämistä, viihtyistämistä ja toiminnallista monipuolistamista sekä alueen tilojen ja palveluiden avautumista kaupunkilaisien ja matkailijoiden käyttöön tilapäisin ja pysyvin toiminnoin. (kaupunkikehitysryhmä)
- Aninkaisen alueen kehittäminen: Laadimme suunnitelman Ratapiha-alueen, Matkakeskuksen, Puutorin, Konserttitalon ja Ammatti-instituutin alueen kokonaisvaltaisesta kehittämisestä. Edistämme alueen asumismahdollisuuksia kunnianhimoisesti. (kaupunkikehitysryhmä)
- Keskustavalaistuksen kokonaisvaltainen kehittäminen: Luomme periaatteet keskustan valaistukselle ja laadimme kokonaisvaltaisen suunnitelman keskustavalaistuksen kehittämiseksi yhteistyössä keskustatoimijoiden kanssa. Määrittelemme valaistuksen kohdealueet sekä pysyvien, sesonki-luonteisten ja tilapäisten/vaihtuvien valaistusratkaisujen kohteet, roolit ja niiden vaatimat infra- ym. panostukset. Käynnistämme valmistelut keskustan valofestivaalin toteuttamiseksi. (kaupunkikehitysryhmä)

Kaikkia edellä kuvattuja keskustan kehittämisen painopistealueita tuemme kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti seuraavin toimenpitein:

- Järjestämme innovaatiokilpailun Keskustavisio 2050:n toimeenpanon edistämiseksi monipuolisin kumppanuuksin. (kaupunkikehitysryhmä)
- Kehitämme Turku Future Forumia pysyvänä yhteiskehittämisen toimintamallina yhteistyössä Ydinkeskustayhdistys ry:n ja muiden sidosryhmien kanssa. (kaupunkikehitysryhmä)
- Huomioimme keskustan kärkihankkeen mukaisen kehityksen Turun yleiskaava 2029:n valmistelussa. (kaupunkiympäristötoimiala)

2. Toteutusaikataulu

Edellä esitellyt keskustan kehittämisen painopistealueet toimenpidekokonaisuuksineen muodostavat kärkihankkeen toimenpideohjelman rungon vuosina 2018 - 21. Keskustan kehittäminen on jatkuva prosessi, ja siihen liittyvät toimenpiteet täsmennetään vuosittain sopimusohjausprosessin mukaisella menettelyllä. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa keskustan kehittämiseen liittyen. Pitkäjänteisellä ja kokonaisvaltaisella kaupunkikeskustan kehittämisellä tuetaan Turun kaupungin kasvua, vahvistetaan sen brändiä ja parannetaan sen asemaa kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa asukkaista, osajista ja investoinneista.

---

3. Kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Painopistealue	Tuotos
Saavutettava ja helposti kuljettava keskusta	Yleiskaava 2029 hyväksytty. Keskustan liikennejärjestelmän kehittäminen etenee kärkihankkeen KH-päätöksen mukaisesti. KH vastuuttanut Kaupunkikehitysryhmän ohjaamaan yleiskaavatyötä.
	Satama-alueen kehittämisen arkkitehtikilpailu käyty ja alueen kehittämisen suunnittelu käynnissä.
Kaupallisesti houkutteleva keskusta	Keskustan kauppakeskuksen konsepti on laadittu yhteistyössä Ydinkeskusta ry:n ja keskustan kaupallisten toimijoiden kanssa ja konseptin toteuttamissuunnittelu on aloitettu.
	Kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma Kauppahallin korttelin (Olympia-kortteli) potentiaalin hyödyntämiseksi ja monipuolisten toimintojen mahdollistamiseksi on valmis.
	Turun Merikeskus-hanke käynnissä yhteistyössä Forum Marinumin ja muiden kumppaneiden kanssa.
Viihtyisä ja elävä kohtaamisten keskusta	Yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa tuotettu Vanhankaupungin kehittämiskonsepti on valmis ja käytännön toimenpiteiden suunnittelu alueen elävöittämiseksi, viihtyistämiseksi ja toiminnallisuuksien monipuolistamiseksi käynnistetty.
	Matkakeskus-hanke on käynnistynyt. Aninkaisen alueen kehittämiseen tähtäävän kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman työstäminen on aloitettu.
	Kokonaisvaltainen suunnitelma keskustavalaistuksen kehittämiseksi on valmis ja suunnitelman toteuttaminen aloitettu. Suunnittelu valon hyödyntämisestä keskustan julkisessa kaupunkitilassa pidettävien tapahtumien yhteydessä on aloitettu.

Liite 2 Turun Tiedepuisto

1. Kuvaus kärkihankkeen sisällöstä

Kärkihankkeen tavoite

Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävin kasvua tukeva kaupunkikehityskohde. Tiedepuisto-kärkihanke on puolestaan kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän työkalu kaupunkistrategian tiedepuistoaluetta koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi. Kärkihankkeella tavoitellaan alueen kehittymistä kansainvälisesti kiinnostavana ja rohkean kokeilevana osaamiskeskittymä, joka on toiminnoiltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen. Tiedepuiston kärkihankkeen mukaisella kehittämisellä tähdätään ennen kaikkea siihen, että Tiedepuiston sijainnin poikkeukselliset lähtökohdat ja monipuolisen osaamiskeskittymän luoma potentiaali saadaan mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntämään kokonaisvaltaista kehitystä.

Kärkihankkeen suunnittelua ja toteuttamista ohjaavat periaatteet

Tiedepuisto-kärkihankkeen suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti seuraavat periaatteet:

1. Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävin kehityskohde.
2. Turun Tiedepuiston kaupunkirakennetta monipuolistetaan kärkihankkeen tavoitteiden ohjaamalla tavalla. Ensisijaisena painopisteenä on työpaikkoihin ja osaamiseen perustuvan vetovoiman kasvu.
3. Turun Tiedepuiston kehittämisellä tuetaan tunnin junan täysimääräistä hyötyä valtakunnallisen ja seudun kasvun hyväksi.
4. Turun Tiedepuistossa liikkuminen on fiksua.
5. Turun Tiedepuisto on hyvinvoinnin kaupunginosa.
6. Turun Tiedepuistossa investoidaan innovatiivisesti.
7. Turun Tiedepuiston julkinen kaupunkitila on korkeatasoista.
8. Turun Tiedepuistoa kehitetään yhteistyössä ja kumppanuusina Triple Helix -toimintamallin mukaisesti, julkisen ja yksityisen sektorin sekä yliopisto- ja korkeakoulumaailman jatkuvalla yhteistyöllä.
9. Turun Tiedepuiston kehittäminen ohjelmoidaan kunnianhimoisesti ja isojen kokonaisuuksien kautta.
10. Tiedepuisto -kärkihanke ohjaa yleiskaavoitusta käynnissä olevalla yleiskaavakierroksella kaupunkikehityksen uudistumisen painopisteen sijoittuessa Itä-harjun puolelle.

Kärkihankkeen rakenne

Tiedepuisto -kärkihanke rakentuu kuvan 1 mukaisista painopistealueista. Tiedepuiston kehittämisen painopistealueet toimivat kärkihankkeen toteuttamisohjelman pohjana. Toteuttamisohjelma sisältää painopistealuekohtaiset toteuttamissuunnitelmat, tavoitteet ja mittarit.

Kuva 1. Tiedepuisto -kärkihankkeen painopistealueet

Kehittämisen painopistealueet luovat pohjan alueen kilpailukyyn ja vetovoiman vahvistamiselle paitsi monipuolisena koulutus- ja tutkimuskeskittymänä myös kansainvälisesti merkittävänä osaamisintensiivisen yritystoiminnan keskuksena ja vetovoimaisena asuin ympäristönä. Konkreettiset alueen kilpailukykyä ja vetovoimaa vahvistavat toimenpiteet sekä niistä kertova kohderyhmälähtöinen viestintä edesauttavat myös kansainvälisesti kiinnostavan Turun Tiedepuisto (engl. Turku Science Park) -brändin rakentumista.

Kärkihankkeen toimenpidekokonaisuudet 2018 - 2021

Rohkeasti kokeileva innovaatio- ja osaamiskeskittymä

Turun Tiedepuisto profiloituu kansainvälisesti merkittävänä ja rohkean kokeilevana innovaatio- ja osaamiskeskittymänä, ja luo kilpailukyisen toiminta- ja kasvuympäristön osaamisintensiiviselle tutkimus- ja yritystoiminnalle.

- Innovaatio- ja kokeilualustojen kehittäminen: Kehitämme määrätietoisesti temaattisia innovaatio- ja kokeilualustoja ja tuemme alueen toimijoiden kansainvälistymistä ja kasvua. Hyödynnämme kumppanuuksia ja ulkoisen rahoituksen mahdollisuuksia kehittämistoimenpiteiden rahoittamisessa. (Ohjauksen päävastuutaho: Turku Science Park Oy)
- Toimijoiden välinen yhteistyö: Kehitämme Tiedepuiston toimijoiden välisiä yhteistoimintatapoja, -verkostoja ja -alustoja tavoitteellisesti Triple Helix -toimintamallin pohjalta alueen kilpailukyyn, vetovoiman ja kokonaisvaltaisen kaupunkikehityksen vahvistamiseksi. Järjestämme temaattisia Turku Future Forum -tilaisuuksia tavoitteellisen ja tulevaisuussuuntautuneen vuoropuhelun aktivoimiseksi alueen yritysten, opiskelijoiden, asukkaiden ja muiden toimijoiden välillä. (kaupunkikehitysryhmä)
- Tiedepuiston tunnettuus ja brändi: Luomme Turun Tiedepuistolle alueen omaleimaiseen identiteettiin ja keskeisiin kilpailukykytekijöihin pohjautuva aluebrändi ja sen päälle rakentuva markkinoinnillinen ja myynnillinen kokonaisuus, jotka edesauttavat alueen kehittymistä merkittäväksi investointi-

---

ja rahoituskohteeksi. Edistämme uusien toimijoiden sijoittautumista alueelle aktiivisella markkinoinnilla ja ennakoivalla tonttipolitiikalla, ja vahvistamme business-to-business myynnin resursointia yhdessä Turku Science Parkin kanssa. (kaupunkikehitysryhmä)

Logistisesti vetovoimainen fiksun liikkumisen keskus

Turun Tiedepuisto on logistisesti vetovoimainen fiksun liikkumisen keskus, jossa saumattomasti toisiinsa kytkeytyvät kestävä liikumisen muodot ja niitä tukevat palvelut tekevät arjesta sujuvaa.

- Alueen sisäisen liikkumisen parantaminen: Kehitämme alueen liikkumisen kulkumuotojakaumaa kestävien liikkumismuotojen suuntaan. Parannamme kevyen liikenteen yhteyksiä sekä kävely- ja pyöräilyväylien viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Edistämme robottibussikokeilua alueen sisäisessä liikkumisessa yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Pysäköinti: Edistämme parkkitalojen rakentamishankkeisiin liittyviä kaavahankkeita kehittämissuunnitelmassa osoitetun pysäköintiverkoston mukaisesti. Laadimme selvityksen pysäköinnin nykytilasta Tiedepuiston alueella. Selvityksen pohjalta laadimme pysäköinnin kehittämissuunnitelman yhdessä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tavoitteena joustava, tilaa tuhlailmaton ja rakenteellinen pysäköintiratkaisu, joka tukee kärkihankkeen tavoitteita. Edistämme pysäköintipalveluiden uudistamista uuden toimintamallin ja sitä tukevan digitaalisen alustan pohjalta yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Joukkoliikenneyhteyksien ja -palveluiden kehittäminen: Parannamme Tiedepuiston saavutettavuutta ja joukkoliikenneyhteyksiä runkolinjastoa uudistamalla ja kehärunkolinjaa kehittämällä. Edistämme joukkoliikenteen käyttöä kehittämällä digitaalisia ratkaisuja ja liikkuminen palveluna -mallia yhteistyössä CIVITAS ECCENTRIC / Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Itäharjun pääliikenneväylät: Suunnittelemme Itäharjun liikenneverkon osana alueen yleis- ja asemakaavoitusprosesseja. Tuomme Itäharjun pääliikenneväylien (joukkoliikennekatu ja Hippoksentien ja Kalevantien yhdistävä katu) täsmälliset rajaukset erikseen päätettäväksi kaupunginhallitukseen. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Kupittaaan liikenneterminaali: Kehitämme Kupittaaan liikenneterminaalia eri liikennevälineet toisiinsa saumattomasti kytkevänä liikkumisen keskuksena ja olennaisena osana seudullista liikennejärjestelmää. Avaamme liikenneterminaalin yhteyteen liikkumispisteen, joka yhdistää yhteiskäyttöiset kaupunkipyörät ja yhteiskäyttöautot sekä julkisen joukkoliikenteen. Laadimme suunnitelman Kupittaaan asemanseudun kehittämisestä palvelemaan laajasti tulevaisuuden liikenne-, logistiikka-, ja palvelutarpeita sekä Tunnin junaa. (kaupunkiympäristötoimiala)

24/7/365 elävä kohtaamisten keidas

Turun Tiedepuisto on ympäri vuorokauden elävä ja viihtyisä kohtaamisten keidas, jossa hyvinvointia ja terveyttä edistävät alustat, ratkaisut ja palvelut nivoutuvat luontevaksi osaksi alueen asukkaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden arkea.

- Kupittaaan kansi: Käynnistämme Itäharjun kytkeytymisen osaksi Tiedepuistoa kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä tukevan kulkuyhteyden, Kupittaaan kannen, toteutuksen kilpailutuksella. Kehitämme Kupittaaan kantta paitsi viihtyisänä, urbaanina kaupunkitilana myös toiminnallisena innovaatioalustana kumppanuuksin. Yhdessä tai samanaikaisesti kilpailun kanssa synnyttämme Itäharjun kärjen alueelle kärkihanketta vahvistavia korttelialueita. (kaupunkiympäristötoimiala)
-

-
- Alueen toimivuuden ja julkisten kaupunkitilojen kehittäminen: Parannamme Kupittaaan työpaikkakesittymän infran ja julkisen tilan toimivuutta ja viihtyisyyttä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Painotamme viihtyisyyden merkitystä uusien kaupunkitilojen, kuten Kupittaaan kannen suunnittelussa. Itäharjun kehittämisen osalta varmistamme, että viherrakentaminen ja lähipuistojen lisääminen ovat tärkeässä roolissa. Lisäämme puistoalueita ja kaupunkivihreää Tiedepuiston alueella. (kaupunkiympäristötoimiala)
  - Tapahtumatoiminta ja palvelut: Järjestämme yhteisöllisyyttä vahvistavia ja alueen toimijoita aktivoivia tapahtumia sekä asukkaille, opiskelijoille että työntekijöille Tiedepuistossa. Tuemme palvelutarjonnan monipuolistamista alueella. Edistämme vapaakaupunki-ajattelun mukaisia kokeiluita Kupittaaan puistoalueella (joogaa, puistokonsertteja, piknik-tapahtumia). (kaupunkikehitysryhmä)
  - Hyvinvoinnin referenssikaupunginosa: Kehitämme erilaisia hyvinvointia ja terveyttä edistäviä alustoja, ratkaisuja ja palveluja, jotka nivoutuvat luontevaksi osaksi asukkaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden arkea sekä monipuolista innovaatio- ja liiketoimintaa. (TSCP/vapaa-aikatoimiala)

Kestävästi kasvava kaupunginosa

Turun Tiedepuisto on kaupungin energiatehokkain rakennettu alue, jonka kehittämisessä painottuvat laadukkaan perusinfran lisäksi älykkään ja kestäväen kaupungin ratkaisut ja teknologiat.

- Älykäs rakentaminen ja energiatehokkuus: Haemme alueen kehittämiseen liittyvissä kilpailutuksissa kokeiluita, jotka tukevat energiatehokkuutta ja hiilineutraaliutta. Hyödynnämme huippunopean 5G-verkon mahdollisuuksia ja uusia teknologioita (IoT, sensorit, jne.) älykkään rakentamisen, yritystoiminnan ja tutkimus- ja testiympäristöjen kehittämisen tukena. Laadimme suunnitelman verkostokoulun toteuttamisesta Tiedepuiston alueelle tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohjetta uudella tavalla soveltaen. Edistämme hybridirakentamista kaavoituksen avulla. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Yhdyskuntasuunnittelu: Edistämme alueen kehittymistä kehittämissuunnitelmassa ohjeellisesti määriteltyjen isojen kokonaisuuksien kautta. Ohjelmoimme Itäharjun kolmion asemakaavoituksen ja liikenneverkon rakentamisen KH-päätöksen (18.6.2018 § 265) liitteessä 2 esitetyn vaiheistuksen mukaisesti. Tuemme myös rajatumpien, alueen kehittämisen kokonaistavoitteita tukevien kehittämiskohteiden ketterää edistämistä. Tarkempi aikataulus määrätään normaalin ohjausjärjestelmän mukaisesti. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Jakamistalouden ratkaisut: Kehitämme jakamistaloutta tukevia alustoja, ratkaisuja ja palveluita. Edistämme autojen ja pyörien yhteiskäyttöä alueella yhteistyössä Smart & Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkikehitysryhmä)

2. Toteutusaikataulu

Edellä esitellyt Tiedepuiston kehittämisen painopistealueet toimenpidekokonaisuuksineen muodostavat kärkihankkeen toimenpideohjelman rungon vuosina 2018 - 21. Tiedepuisto-alueen kehittäminen on jatkuva prosessi, ja siihen liittyvät toimenpiteet täsmennetään vuosittain sopimusohjausprosessin mukaisella menettelyllä. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa Tiedepuiston kehittämiseen liittyen. Pitkäjänteisellä ja kokonaisvaltaisella alueen kehittämisellä tuetaan Turun kaupungin kasvua, vahvistetaan sen brändiä ja parannetaan sen asemaa kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa asukkaista, osaajista ja investoinneista.

---

3. Kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Painopistealue	Tuotos
Rohkeasti kokeileva innovaatio- ja osaamiskeskittymä	Selvitys olemassa olevista innovaatio- ja kokeilualustoista valmis ja niiden edelleen kehittäminen käynnissä. Uusien alustojen ja verkostojen kehittäminen käynnissä.
	Yhteistyössä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tuotettu Tiedepuiston innovaatiotoiminnan yhteistoimintamalli valmis ja aktiivisessa käytössä.
	Tiedepuiston brändi-identiteetti ja markkinoinnin sisältöstrategia määritelty yhteistyössä alueen keskeisten toimijoiden kanssa ja sen päälle rakentuva alueen aktiivinen markkinointi ja myynti käynnissä.
Logistisesti vetovoimainen fiksun liikku- misen keskus	Itäharjun liittymän asemakaavaehdotus valmis ja infran suunnittelu käynnissä.
	Itäharjun joukkoliikenneverkon ja siihen liittyvän infran suunnittelu käynnissä.
	Kestäviä liikkumismuotoja tukeva alueen sisäinen liikkumisen suunnittelu käynnissä.
	Yhdessä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tuotettu pysäköinnin kehittämissuunnitelma valmis ja kehittämistoimenpiteet käynnissä.
24/7/365 elävä kohtaamisten keidas	Kupittaa kannen ja siihen kytkeytyvän Itäharjun kärjen alueen suunnittelukilpailutus käyty ja siihen liittyvän infran suunnittelu käynnissä.
	Tiedepuisto-alueen infran ja julkisten kaupunkitilojen laadun parantamisen hanke käynnissä.
	Tapahtuma- ja palvelutoiminnan monipuolistamiseen tähtäävät toimenpiteet käynnissä.
	Tiedepuistoalueen tilaterveysstrategia valmis, hyvinvointia ja terveyttä edistävien konseptien suunnittelu käynnissä.
Kestävästi kasvava kaupunginosa	Itäharjun kärjen korttelialueiden kaavoitus käynnissä.
	Strategisen maankäytön suunnittelun mukaiset toimenpiteet käynnissä.

Liite 3 Smart and Wise Turku

1. Kuvaus kärkihankkeen sisällöstä

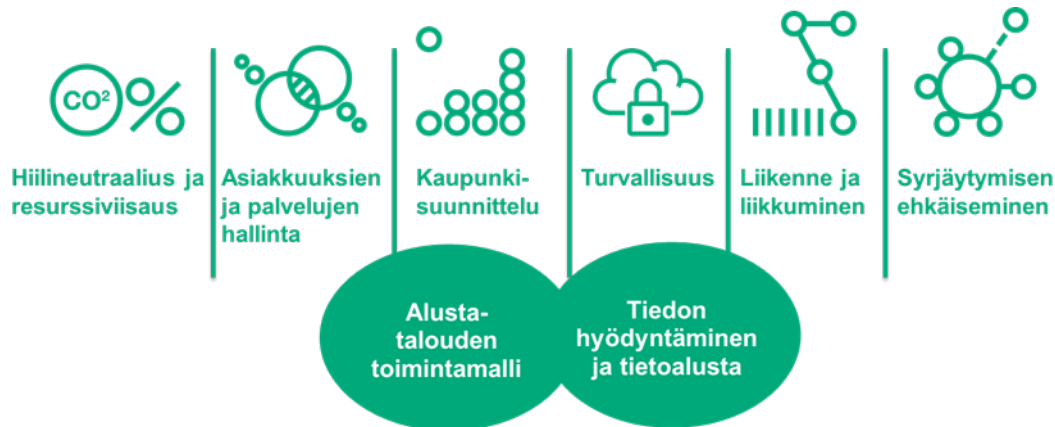
Kaupunginvaltuusto (14.5.2018 § 90) päätti merkitä Smart and Wise Turku kärkihankkeen tiedoksi ja totesi samalla, että kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa.

Kaupunginhallitus (18.6.2018 § 249) päätti Smart and Wise Turku -kärkihankkeen etenemistä ja tuotosten vaikuttavuutta seuraavista mittareista.

Hanke kestää vuoden 2021 loppuun asti.

Smart and Wise Turku-kärkihanke toteuttaa laaja-alaisesti kaupungin strategiaa. Hankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantamaan toiminnan tuottavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa. Tekemällä laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen kanssa.

Kärkihankkeen kuusi painopistealuetta ja niiden tavoitteet:

---

1. Hiilineutraalius ja resurssiviisaus

Kaupungin elinvoiman ja kasvun tulee rakentua ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväälle perustalle. Toteutamme päästöttömyyteen, jätteettömyyteen ja kestävään luonnonvarojen käyttöön liittyvät resurssiviisauden periaatteet vuoteen 2040 mennessä.

- Suunnitelma kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi: Kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi laadimme vaiheistetun suunnitelman, jonka mukaisesti Turun alueen kasvihuonepäästöjä vähennetään vuoteen 2029 mennessä vähintään 80 prosentilla vuoden 1990 tasoon verrattuna. Toteutamme suunnittelun eurooppalaisen SECAP-mallin (Sustainable Energy and Climate Action Plan) mukaisesti.
- Turkulaisten energiakäänne: Yhteistyössä kaupungin kumppanien kanssa sitoutamme kaupunkilaisia ja kaupungin sidosryhmiä lähtemään mukaan hiilineutraaliustavoitteen toteuttamiseen. Samalla luomme ja otamme käyttöön toimintamallin kaupungin tekemien investointien ja hankintojen ympäristö- ja elinkaarivaiikutusten arviointiin.
- Resurssiviisauden tiekartta: Päivitämme Turun kaupungin resurssiviisauden tiekartan, joka tähtää päästöttömyyteen, jätteettömyyteen ja kestävään luonnonvarojen kulutukseen vuonna 2040.

2. Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta

Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta-painopistealueen tavoitteena on asiakaslähtöisten ja vaikuttavien palvelujen kustannustehokas järjestäminen uudistamalla kaupungin toimintatapoja ja hyödyntämällä digitalisaation ja sen tuottaman datan mahdollisuuksia.

- Asiakastietojen hallinnan kehittäminen: Yhtenäistämme asiakas- ja toimijatietojen käsittelytavat kaupunkitasolla tietosuojavaatimukset huomioiden ja otamme käyttöön niitä tukevan tietojärjestelmäratkaisun. Tunnistamme keskeiset asiakassegmentit, joille on mahdollista määrittää palvelukokonaisuuksia.
  - Palvelujen hallinnan kehittäminen: Jatkamme palvelujen tuotteistusta. Otamme lisäksi käyttöön tuotetiedon hallintaa tukevan tietojärjestelmäratkaisun. Kehitämme kustannuslaskentaa niin, että kykenemme kohdistamaan palvelujen tuotantokustannukset tuoterakenteille ja sitä kautta parantamaan palvelutuotannon johtamista. Otamme käyttöön tuoteportfolion hallintamallin, jonka kautta kykenemme seuraamaan palvelujen käyttöä ja kannattavuutta niiden koko elinkaaren ajan.
  - Toimitusketjujen hallinta: Luomme konseptin palvelujen toimitusketjujen hallintaan. Tämä mahdollistaa asiakkaiden tarvitsemien palvelujen ennakkoinnin ja palvelujen järjestämisen siten, että kustannusvaikuttavuus on parhaalla tasolla.
  - Asiakasohjauksen kehittäminen: Luomme ja otamme käyttöön yhteisen kaupunkitason toimintamallin asiakasohjaukseen. Toimintamalli perustuu käytettävissä olevan tiedon laajamittaiseen hyödyntämiseen.
-

---

3. Turvallisuus

Turvallisuus-painopistealueen tavoitteena on kasvattaa turvallisuuden tilannetietoisuutta paremman tiedonhallinnan ja data-analytiikan keinoin sekä tehostaa sitä kautta viranomaisyhteistyötä. Erityisen huomion kohteena on yhteiskunnan toimintojen kannalta kriittisen infrastruktuurin suojaaminen kyberrikollisuudelta.

- Turvallisuuden tilannekuva: Suunnittelemme ja toteutamme turvallisuuden tilannekuvajärjestelmän, joka tarjoaa kaupungin, pelastuslaitoksen ja poliisin johdolle näkymän kaupungin turvallisuustilanteesta. Myös kaupungin asukkaille voidaan julkaista näkymä soveltuvin tiedoin. Ensimmäisessä vaiheessa koostamme tietoa ensisijaisesti julkisista tietolähteistä.
- Kaupunkilaisten osallisuus: Luomme kaupunkilaisille kanavan turvallisuusasioihin vaikuttamiseen ja viestimiseen esimerkiksi kaupungin palautepalvelun kautta. Määritämme ja otamme käyttöön prosessin palautteen käsittelemiseksi.
- Turvallisuuteen liittyvän data-analytiikan kehittäminen: Kokeilemme erilaisia menetelmiä, joiden tavoitteena on löytää laajoista tietomassoista turvallisuuden kannalta merkityksellisiä havaintoja. Teemme kokeilut yhteistyössä kaupungin kumppanien kanssa.
- Kyberturvallisuuden kasvattaminen: Tunnistamme ja luokittelemme kriittisen kaupunki-infrastruktuurin ja sen toiminnan kannalta keskeiset tietojärjestelmät. Luomme tunnistetuille tietojärjestelmille tavanomaista korkeamman turvallisuusluokituksen edellyttämät hallinnolliset tietoturvakäytännöt. Toteutamme tietoturvakäytäntöjen mukaiset muutokset tietoliikenneverkkoihin ja otamme käyttöön tietoturvan valvontapalvelun, joka mahdollistaa nykyistä paremman kyvyn vastata kaupungin kohtaamiin kyberuhkiin.

4. Kaupunkisuunnittelu

Kaupunkisuunnittelu-painopistealueen tavoitteena on kehittää ja automatisoida kaupunkiympäristön suunnitteluun, rakennuttamiseen ja ylläpitoon liittyviä prosesseja ja luoda niitä tukevia digitaalisia ratkaisuja.

- Ennakoiva kaupunkisuunnittelu: Luomme kaupunkiympäristön kehittämistä tukevan tiedolla johtamisen toimintamallin, jonka keskiössä on väestönkehitykseen pohjautuva palvelutarpeiden ennakointi. Lisäksi määritämme ja otamme käyttöön indikaattorit, joilla voidaan seurata alueiden profiloitumista ja tunnistaa keinoja vaikuttaa eriytymiskehitykseen.
  - Digitaalinen kaupunkimalli: Kuvaamme prosessit digitaalisen kaupunkimallin hallinnalle. Ulotamme kaupunkimallin myös maanalaiseen kaupunki-infrastruktuuriin ja kokeilemme uusia tapoja kerätä tietoa infrastruktuurin tilasta.
  - Älykäs rakentaminen: Laadimme mallin kaupungin omistaman korjausvajeen arviointiin hyödyntäen käytettävissä olevaa tietoa. Luomme tietomalliin perustuvan tavan seurata ja arvioida toteutuneiden rakennusprojektien ja suunnitelmien vastaavuutta. Päivitämme kaupungin rakennuttamisohjeet soveltuvin osin niin että niissä huomioidaan riittävästi ympäristöystävällisen ja älykkään rakentamisen sekä tietoliikenteen vaatimukset.
-

---

5. Liikenne ja liikkuminen

Liikenne ja liikkuminen-painopistealueen tavoitteena on kuvata tulevaisuuden älykäs, eri liikennemuotoja yhdistävä, liikenne- ja liikkumisjärjestelmä sekä kasvattaa käytännön toteutuksiin liittyvää osaamista ja ymmärrystä innovatiivisten kokeilujen kautta.

- Tulevaisuuden liikkumisjärjestelmä: Luomme vision tulevaisuuden liikenne- ja liikkumisjärjestelmästä, joka tukee kaupungin ilmastopoliittisten tavoitteiden toteuttamista sekä vastaa yhteiskunnassa tapahtuviin teknologisiin ja elämäntapoihin liittyviin muutoksiin. Laadimme suunnitelman vision toteuttamiseksi.
- Älykäs sähköinen joukkoliikenne: Kehitämme edelleen bussien maksujärjestelmiä ja kytkemme ne tiiviimmin asiakkuuksien hallintaan. Kokeilemme robottibussia valitulla kaupunkialueella. Otamme käyttöön bussien liikennevaloetusjärjestelmän.
- Citylogistiikan uudet ratkaisut: Kehitämme yhdessä logistiikka-alan yritysten kanssa ympäristöä säästäviä, viihtyvyttä lisääviä ja kustannustehokkaita logistiikkaratkaisuja, jotka tarjoavat yrityksille mahdollisuuksia kehittää ja testata uusia liiketoimintamalleja.
- Pysäköintipalvelujen uudistaminen: Luomme uuden toimintamallin ja sitä tukevan digitaalisen alustan, joka tuo julkis- ja yksityisomisteiset pysäköintipalvelut yhtenäisellä tavalla kaupunkilaisten ulottuville. Helpotamme pysäköintipaikan löytämistä digitaalisten sovellusten avulla ja vähennämme samalla parkkipaikan etsimisestä aiheutuvaa turhaa ympäristöä kuormittavaa ajamista.
- CIVITAS ECCENTRIC: Olemme ainoana suomalaisena kaupunkina mukana liikkumisen edelläkävijäkaupunkien CIVITAS-verkostossa. Osana ECCENTRIC-hanketta kehitämme sähköistä liikennettä, autojen ja pyörien yhteiskäyttöä sekä liikkuminen palveluna -mallia. Edistämme hankkeella ympäristöystävällisten liikennevälineiden ja joukkoliikenteen käyttöä muun muassa kehittämällä digitaalisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat paikallisten palveluiden liittämisen osaksi liikenteen ja liikkumisen palvelutarjontaa.

6. Syrjäytymisen ehkäiseminen

Syrjäytymisen ehkäiseminen-painopistealueen tavoitteena on tukea erityisesti 15-29 -vuotiaiden nuorten, nuorten aikuisten ja perheiden syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä hyödyntäen laaja-alaisesti kohderyhmään ja asuinalueisiin liittyviä mittareita, data-analytiikkaa ja tutkimustuloksia. Lisäksi suunnittelemme ja toteutamme syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä erikseen valituille asuinalueille.

- Syrjäytymisen ehkäisemisen toimintamallit: Kuvaamme jo käytössä olevat toimintamallit syrjäytymisen ehkäisemisessä ja luomme seuranta- ja arviointimalleja niiden hyötyjen mittaamiseen. Hyödynnämme aihealueesta tehtyjä tutkimuksia toimintamalliemme kehittämisessä.
  - Toimenpide-ehdotukset ja pilotointi: Laadimme toimenpide-ehdotukset syrjäytymisen ehkäisemisen tehostamiseksi yhdistämällä tutkimustuloksia ja muita tietolähteitä henkilöstön ja sidosryhmien asiantuntemukseen sekä nuorten ja asuinalueiden asukkaiden omiin näkemyksiin. Kokeilemme uusia toimintamalleja ja arvioimme niiden vaikutuksia. Arvioinnin ja kokeilujen keskiössä ovat vaikutukset tunnistettuihin syrjäytymisen riskitekijöihin kuten työttömyys, heikko koulutus, harrastusten puute, mielenterveysongelmat sekä yksinäisyys ja kiusaaminen. Lisäksi paneudumme ajankohtaiseen digisyryjäytymisen ehkäisemiseen.
-

-
- Alueelliseen eriytymiskehitykseen vaikuttaminen: Yhdistämme aluekohtaisia profiilitietoja muihin käytettävissä oleviin tietoaineistoihin riskitekijöiden tunnistamisessa.

Painopistealueille yhteiset kyvykkyydet

Painopistealueilla tehtävä työ kasvattaa kaupungin hallinnassa olevan tietovarannon kokoa ja tuottaa useita yhteiskehittämiseen soveltuvia alustoja. Tietoon perustuvan johtamisen kehittäminen sekä toimiminen alustatalouden edelläkävijänä ovat molemmat kaupungin strategisia tavoitteita.

Edistämme Smart and Wise Turku-kärkihankkeessa tiedon horisontaalista integraatiota yli organisaatio- ja tietojärjestelmärajojen luomalla yhteisiä toimintatapoja ja toteuttamalla digitaalisen tietoalustan datan toimitusketjun hallintaan. Syksyllä 2017 käynnistynyt yhteistyö Turun yliopiston kanssa on tässä keskeisellä sijalla.

Luomme lisäksi toimintamallin kaupungin tarjoamien alustojen hyödyntämiselle ja hyödyntämiseen perustuvalla arvонуonnille. Kaupunki haluaa toimia datan hyödyntämiseen perustuvan digitaalisen alustatalouden kansainvälisessä kärjessä.

Alustatalouden toimintamalli

Alustat voivat olla fyysisiä, digitaalisia tai palvelujen muodostamia ympäristöjä, joissa kaupunki ja sen toimijat voivat yhdessä ratkoa erilaisia kaupungin toimintaan liittyviä ongelmia ja samalla edistää uusien innovaatioiden ja liiketoiminnan syntymistä.

Alustojen varaan on mahdollista muodostaa arvoverkostoja ja ekosysteemejä, jotka hyödyntävät Turun alueen huippuosaamista ja tutkimustoimintaa. Arvoverkostot ja ekosysteemit eivät kuitenkaan synny itsestään tai yksittäisten irrallisten toimenpiteiden kautta, vaan niiden kehittyminen edellyttää orkestrointia eli eri toimijoiden yhteistyötä, luottamusta, tiedonkulkua ja avoimuutta vahvistavia toimia.

Alustatalouden edistämiseksi kuvaamme ja otamme käyttöön Turku PDSP-toimintamallin, joka kertoo

- minkälaisia alustoja kaupunki tarjoaa,
  - minkälaiset toimijat alustoja voivat hyödyntää ja millä pelisäännöillä
  - miten arvomuodostus tapahtuu eri toimijoiden näkökulmasta,
  - miten toimijoiden välistä vuorovaikutusta edistetään ja tuetaan,
  - mitkä ovat kaupungin ja muiden toimijoiden roolit ja vastuut,
  - miten kaupunki organisoii ja rahoittaa alustoihin liittyvät palvelut ja tuen.
-

Turku PDSP-toimintamallin muodostamisessa ja toteuttamisessa hyödynnämme kaupungin elinkeinoyhtiö Turku Science Park Oy:n osaamista ja verkostoja.

Tiedon hyödyntäminen ja tietotalusta

Digitalisaation myötä syntyvän datan voidaan hyvällä syyllä sanoa olevan tulevaisuuden älykkään kaupungin tärkein hyödyke. Sen avulla ohjataan ja parannetaan kaupungin tarjoamia palveluita, ratkaistaan päätöksentekoon liittyviä ongelmia ja luodaan uutta liiketoimintaa.

Kaupunki omistaa ainutlaatuisia Turun seutua koskevaa dataa kaikilta elämän osa-alueilta. Kierrättämällä ja uudelleenkäyttämällä dataa uusien ongelmien ratkaisuun kykenemme moninkertaistamaan kaupungin tieto-omaisuuden tuottaman arvon. Smart and Wise Turku-kärkihankkeen tärkeänä tavoitteena on täten edistää datan kiertotaloutta.

Datan kiertotalouden edistämiseksi perustamme Turku Data Officen (TDO), joka vastaa tiedon keräämisen, jalostamisen ja jakelun edellyttämän digitaalisen alustan kehittämisestä ja ylläpidosta sekä kumppani- ja yhteistyöverkostojen muodostamisesta. Datan kiertotalouden digitaalinen alusta tarjoaa standardoituja palveluja, joiden kautta ihmiset, organisaatiot ja lait-teet kykenevät vaihtamaan ja hyödyntämään dataa. Jalostamalla dataa yhteistyössä kumppaniemme kanssa lisäämme yhteistä ymmärrystämme asioiden ja ilmiöiden taustalla olevista mekanismeista. Samalla kykenemme tuottamaan arvokasta informaatiota päätöksenteon ja toiminnan kehittämisen tueksi.

TDO hallinnoi lisäksi kaupungin tieto-omaisuutta, huolehtii sen arvon kasvattamisesta ja tarjoaa kaupungin johdon tarvitsemia tiedolla johtamisen palveluita. TDO:n perustamisesta tehdään kevään 2018 aikana erillinen suunnitelma, josta päättää kaupunginjohtaja. Suunnitelma sisältää arvion TDO:n toiminnan organisoinnista, kustannuksista ja tietotalustan vaatimista investoinneista.

---

2. Kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Painopistealue	Tuotos
Hiilineutraalisuus ja resurssiviisaus	Suunnitelma kaupunkilaisten ja kaupungin sidosryhmien sitouttamiseksi ilmastotavoitteisiin on laadittu ja suunnitelman toteuttaminen on aloitettu.
Turvallisuus	Turvallisuuden tilannekuvajärjestelmä on toteutettu ja otettu käyttöön yhteistyössä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa osana kaupungin riskienhallinnan kehittämistä
Turvallisuus	Kriittisen kaupunki-infrastruktuurin ja sen toiminnan kannalta keskeiset tietojärjestelmät on tunnistettu ja niille on luotu tarvittavat tietoturvakäytännöt
Tiedon hyödyntäminen ja tietoaalusta	Kaupungin tietoaalusta on toteutettu ja otettu käyttöön
Hiilineutraalius ja resurssiviisaus	Resurssiviisauden tiekartta on päivitetty
Turvallisuus	Tietoturvan valvontapalvelu on otettu käyttöön
Liikenne ja liikkuminen	Visio ja suunnitelma erilaisia liikkumismuotoja yhdistelevästä, ilmastoystävällisestä tulevaisuuden liikennejärjestelmästä on luotu
Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta	Asiakkaiden segmentointimalli on luotu ja valituille asiakkassegmenteille on määritetty palvelukokonaisuuksia
Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta	Uusi toimintamalli resurssivarausten tekemiseen ja tätä tukeva tietojärjestelmä on otettu käyttöön
Kaupunkisuunnittelu	Alueellista eriytymiskehitystä kuvaavat indikaattorit on määritetty ja otettu käyttöön osana kaupungin johtamista
Liikenne ja liikkuminen	Citylogistiikan uudet ratkaisut -hankkeen nopeat kokeilu on toteutettu
Tiedon hyödyntäminen ja tietoaalusta	Kaikille toimialoille yhteiset tiedot (talous, henkilöstö) sekä toimialojen toimintaa kuvaavat mittarit on määritetty ja koottu samaan tietovarastoon